ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת וארא – חמורו של משיח חלק ב' – שנת תשס"ט.

פרשת וארא – מסירות נפש – שנת תשפ"ג.

השיעורים נכתבו

לעילוי נשמת

ר' משה ב"ר שמואל רפאל רייך
שמחה בת יהודה
מיכאל בן עובדיה
אהרן בן משה
אורן חמו בן זהרי
רחל בת נחמה
בנימין כהן בן יעקב
מיכאל בן עובדיה
משה בן בנימין
יעקב בן סלמן
טובה בת אהרן
אהרן יוסף בן משה דוד הכהן
אלי סולטן בן אסתר
רותי בת חסיבה
יצחק בן שלמה ואסתר
ישראל בן שמחה
שאול בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
אסתר בת קמרה
סלמן בן יהודה
מזל בת יוסף חיים הכהן
ת.נ.צ.ב.ה

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב
יוסף בן טובה וסיון אסנת בת שרה וב"ב
רעות ועידן שונם הלוי
ינון בן מרים
נינה בת אילנה
אברהם בן שרינה
אילן בן טניה
כל חיילי צה"ל וכוחות הבטחון

! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

לשותפות בזכות להפצת העלון

השבועי:

0504-170-270

ניתן להאזין לשיעורי הרב בטלפון
0733-454-222

<u>פרשת וארא - חמורו של משיח חלק ב'</u>.

לרפואת

ידידיה בן ליטל
דוד בן פרחה
דני בן טטיאנה
דוד בן דבורה הינדה שמחה
דבורה הינדה שמחה בת חייה רבקה
ר' עמוס חיים כמוס בן פורטונה
אלכס בן רחל
עמוס בן סעדיה
ברוריה בת מלכה
רונית בת מזל
איתי חיים בן אהובה
נועם בן מיכל
סמי בן סימי
שירה בת שרה וב"ב

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת וארא. הפרשה שעוסקת בשבע מתוך עשר המכות שהכה הקב"ה את המצריים במצרים.

נמשיך בס"ד את הנושא שהתחלנו בו בשבוע שעבר – חמורו של משה, וכפי שהבטחנו גם נקיים – ובס"ד נסגור את הנושא הזה בשבוע הבא, במצות פטר חמור.

<u>לפני שניכנס להמשך השיעור, רק נרענן את זיכרוננו בכמה נקודות שדיברנו בשבוע שעבר:</u>

אומר רש"י הקדוש בפרשת שמות {ד, כ} **וַיַּרְכִּבֵם עַל הַחֲמֹר**. חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק והוא שעתיד מלך המשיח להגלות עליו, שנאמר (זכריה ט ט) עני ורוכב על חמור.

בפרקי דרבי אליעזר[1] מובא, שהחמור הזה הוא בן האתון שנבראה בערב שבת בבין השמשות, וה**רד"ל** שם במקום אומר, שלא רק שנברא כח הדיבור של האתון, אלא נבראה אתון ממש. עוד הוא מביא, שלאתון הזה נולד חמור, והחמור הזה הוא החמור שעליו רכב אברהם אבינו, והוא החמור שרכב עליו משה רבינו, והוא החמור שעתיד לרכב עליו מלך המשיח. ולפי דברי חז"ל הללו, החמור הזה הוא בן 5,783 שנים.

עוד הבאנו גם את דברי ה**מהר"ל**[2], שמתפלא למה צריכים לקחת למלך המשיח כזה חמור 'זקן' – א"א אפשר לתת לו משהו חדיש יותר?!

עוד אמרנו, שהמקום הראשון שחז"ל מכנים את אומות העולם בשם 'חמורים', היה במעמד העקידה;

<u>אומרים חז"ל {פרקי דרבי אליעזר פרק ל"א}</u> – **ביום השלישי הגיעו לצופים, וכיון שהגיעו לצופים, ראה כבוד השכינה עומד על גבי ההר, שנאמר {בראשית כב, ד} בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק . מה ראה ? ראה עמוד של אש מן הארץ עד לשמים. אמר ליצחק בנו, בני רואה אתה כלום באחד מן ההרים הללו, אמר לו: הן, אמר לו מה אתה רואה, אמר לו אני רואה עמוד של אש עומד מן הארץ ועד לשמים. והבין אברהם כי נרצה הנער לעולה. אמר לישמעאל ולאליעזר: רואים אתם כלום באחד מן ההרים הללו? אמרו לו: לאו. חשב אותם כחמורים ואמר להם: שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר. אמר להם: כשם שאין החמור רואה כלום, כך אתם אינכם רואים כלום, שנאמר {שם ה} וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר, עם הדומה לחמור.**

מכאן לומדים, שאומות העולם נחשבים כ'חמורים'.

עוד הזכרנו, שבשעה שהשבטים חזרו בפעם השניה למצרים, הם הובאו לביתו של יוסף, והאחים חששו לשלומם – {מג, יח} **עַל דְּבַר הַכֶּסֶף הַשָּׁב בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ בַּתְּחִלָּה אֲנַחְנוּ מוּבָאִים לְהִתְגֹּלֵל עָלֵינוּ וּלְהִתְנַפֵּל עָלֵינוּ וְלָקַחַת אֹתָנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת חֲמֹרֵינוּ** וגו' – ושאלנו, מה זה הענין של "**וְאֶת חֲמֹרֵינוּ**" – מה הם כ"כ מפחדים שיקחו להם את החמורים – אם כבר שיפחדו על זה שיקחו אותם לעבדים?! – והבאנו משל למה הדבר דומה – לאדם שהולכים להוריד לו את הרגל ומה שמענין אותו זה הנעל – "מה יהיה עם הנעל?", זה מה שמדאיג אותך כרגע – הנעל שלך?! – הם נלקחים לעבדים במצרים, ומה שמענין אותם זה מה יהיה עם החמורים שלהם – רואים מכאן, שהחמורים שלהם מאוד חשובים להם 😐

הזכרנו גם את **טוב מִצְרָיִם**. כאשר יוסף נחשף אל האחים, הוא שולח להם {מה, כג} **עֲשָׂרָה חֲמֹרִים נֹשְׂאִים מִטּוּב מִצְרָיִם וְעֶשֶׂר אֲתֹנֹת** וגו', והבאנו את דברי הגמרא {מסכת מגילה טז, ב} – **{בראשית מה-כג} ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים. מאי מטוב מצרים? אמר ר' בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: שלח לו יין [ישן] שדעת זקנים נוחה הימנו** – ושאלנו, למה צריך יעקב אבינו כל כך הרבה יין?

הבאנו את דברי המפרשים, שהעשרה חמורים שנשאו מטוב מצרים, הם אותם חמורים שנשאו יין ישן, ואמרנו שיוסף רצה לרמוז ליעקב אביו איזשהו רמז שקשור 'בחמור על חמור' – היות ויין בארמית נקרא 'חמרא', ובע"ה נגיע למה שהוא רצה לרמוז לו בענין הזה.

סיימנו את השיעור במצות פטר חמור; מובא ב**תורת כהנים**, שאין שום מצוה בחיות הטמאות מלבד בחמור[3], שנעשית בו מצות פטר חמור; החמור הראשון שנולד לאתון, הוא קדוש מרחם, ואם הבעלים שלו לא רוצה למסור אותו לכהן, הוא חייב לפדות אותו בשֶׂה, ואם הוא לא פודה אותו, הוא פשוט עורף את ראשו.

דבר נוסף שדיברנו בשבוע שעבר, זה שירתו של החמור. אמרנו שהחמור שר לקב"ה את הפס' "**לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה,**

---

[1] פרק ל"א.

[2] גבורות ה', פרק כ"ט.

[3] **ברוך שאמר**: למרות שמצאנו עוד מצוה שנעשית בחיה טמאה, והיא הכלב; אומרת התורה בפרשת משפטים: {כב, ל} **וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ**. אבל משום מה, מוני המצוות אינם מונים את המצוה הזאת למנין המצוות.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד", והבאנו את הספר **שער שמעון**, שמסביר מדוע הוא שר דוקא את השיר הזה.

<u>פחות או יותר, אני חושב שמיצינו את הדברים, שדיברנו עליהם בשבוע שעבר, ומכאן אנחנו רוצים בס"ד להתחיל</u>:

<u>מספרת הגמרא {מסכת ברכות נח, א}</u> - **ר' שילא נגדיה להוא גברא דבעל מצרית** ר' שילא הלקה בבית דינו איש אחד שבעל מצרית. **אזל אכל ביה קורצי בי מלכא** הלך אותו איש והלשין בבית המלך. **אמר** לפקידי המלך: **איכא חד גברא ביהודאי** יש אחד בין היהודים **דקא דיֵין דינא בלא הרמנא דמלכא** אשר עושה משפט בלי רשות המלך. **שדר עליה פריסתקא** שגרו אליו (לרבי שילא) שליח להזמינו לבירור. **כי אתא אמרי ליה** כאשר בא רבי שילא לפני פקידי המלך, אמרו לו: **מה טעמא נגדתיה להאי** מה פתאום הכנסת לו מכות?! 😊 **אמר להו** השיב להם ר' שילא: **דבא על חמרתא** כי האדם הזה בעל חמורה. **אמרי ליה** שאלו אותו שליחי המלך: **אית לך סהדי** יש לך עדים שהוא בעל חמורה? **אמר להו**: **אין** כן, יש לי עדים. **אתא אליהו אדמי ליה כאיניש ואסהיד** הגיע אליהו הנביא בדמות אדם, והעיד שאמנם בעל חמורה. כיון שקיבלו את עדותו **אמרי ליה** אמרו לרבי שילא: **אי הכי בר קטלא הוא** אם כן, בן מות הוא, ומדוע לא גזרת להורגו? **אמר להו** השיב להם רבי שילא: **אנן** אנחנו היהודים **מיומא דגלינן מארעין לית לן רשותא למקטל** מיום שגלינו מארצנו, אין לנו רשות להרוג, **אתון מאי דבעיתון עבידו ביה** אבל אתם עשו אתו כרצונכם. **עד דמעייני ביה בדינא** תוך שהם מעיינים בדינו של הנאשם בבעילת חמורה, **פתח ר' שילא ואמר**: **{דברי הימים א כט-יא} לך ה' הגדולה והגבורה וגו'** ...

<u>נשאלת השאלה</u> – ולמה הוא אמר דוקא את הפסוק הזה?

פשוט מאד. כי זו שירתו של החמור; היות והוא תפר עליו תיק שאותו אדם בעל חמורה, ושליחי המלך קיבלו את זה, לכן הוא שר "**לך ה' הגדולה והגבורה**" – כשירת החמור!

ישנו רעיון נוסף שמבארים המפרשים על **פרקי שירה** – ולמה אמר ר' שילא דוקא את הפסוק הזה?

אומרים המבארים שם, כי הגמרא הזאת נמצאת בפרק 'הרואה', ושם אומרת הגמרא {נו, ב} – **הרואה חמור בחלום יצפה לישועה**, אז היות ובאה לו ישועה ע"י זה שהוא אמר שהוא בא על חמורה, לכן הוא אמר את הפסוק "**לך ה' הגדולה והגבורה**".

<u>ממשיכה הגמרא ואומרת</u> – ראו אותו שליחי המלך שהוא ממלמל כל הזמן – **אמרי ליה מאי קאמרת** מה אתה ממלמל כל הזמן?! **אמר להו** רבי שילא: **הכי קאמינא** כך אני אומר: **בריך רחמנא** ברוך הרחמן (כינוי לשם) **דיהיב מלכותא בארעא כעין מלכותא דרקיעא** השם מלכות בארץ כעין מלכות שמים **ויהב לכו שולטנא ורחמי דינא** ואשר נתן לכם שלטון ואהבת צדק.

אמרו השליחים בין עצמם: **חביבא עליה יקרא דמלכותא כולי האי** חביב עליו כבוד המלכות כל כך! **יהבי ליה קולפא** נתנו לרבי שילא מקל לרדות, כאות שרשאי הוא לדון ולהעניש. **אמרו ליה** לרבי שילא: **דון דינא** עשה משפט – "אתה תהיה הנציג להכניס מכות מטעם המלך"😊 **כי הוה נפיק** כאשר יצא רבי שילא מבית המלך **אמר ליה ההוא גברא** אמר לו אותו האיש בועל המצרית: **עביד רחמנא ניסא לשַקרי הכי** עושה הקב"ה נס להעמיד השקר כך – וכי אני התחתנתי עם חמורה?! התחתנתי עם מצרית! **אמר ליה** רב שילא: **רשע! לאו חמרי איקרו** וכי לא נקראו המצרים חמורים?! הלא מדמה אותם הכתוב לחמורים, **דכתיב {יחזקאל כג-כ} אשר בשר חמורים בשרם**. **חזייה דקאזיל למימרא להו דקרינהו חמרי** ראה רבי שילא שהולך זה לומר לאנשי המלוכה שהוא (רבי שילא) קרא להם חמורים, **אמר** בלבו: **האי רודף הוא** האיש הזה כרודף אחרי להורגני, כי אם לא תבצר ממנו מזימתו, שופטי המלך ימיתוני, **והתורה אמרה: אם בא** אדם **להרגך השכם להרגו** ואל תחשוש משפיכת דמו. **מַחייה בקולפא וקטליה** הכהו רבי שילא במקל שקיבל בבית המלך והרגו. **אמר** רבי שילא: **הואיל ואתעביד לי ניסא בהאי קרא** כיון שנעשה לי נס ע"י חמורים **דרשינא ליה** אסביר עכשיו את הפסוק שהחמורים שרים: **לך ה' הגדולה זו מעשה בראשית, וכן הוא אומר {איוב ט-י} עושה גדולות עד אין חקר. והגבורה, זו יציאת מצרים** ...

א"כ למדנו מהגמרא הזאת יסוד אחד – המצריים נקראים 'חמורים'.

<u>לאחר ההקדמה הזאת, נוכל להתקדם לשלב נוסף</u>:

<u>אומרת הגמרא {מסכת שבת קיב, ב}</u> – **אמר רבא בר זימונא: אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים ולא כחמורו של ר' חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר, אלא כשאר חמורים.**

הגמרא כאן נותנת לנו סולם ערכים: מלאך – אדם – חמור; אם אתה מתייחס אל האבות הקדושים, השבטים, התנאים, האמוראים וכו' – כאל מלאכים, אז אנחנו בני אדם – דרגה פחותה מהם. ואם אתה משווה אותם לבני אדם, אז אנחנו כבר לא בני אדם אלא דרגה פחותה מהם – אנחנו 'חמורים' 😐 וגם לא חמורים מיוחדים כמו שהיו לר' חנינא בן דוסא ולרבי פנחס בן יאיר, אלא חמורים רגילים.

לכאורה, הגמרא היתה יכולה לומר את הדברים בצורה הרבה יותר פשוטה – **אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו כבהמות**!

למה הגמרא לוקחת דבר ראשון, שאם אתה לא בן אדם אתה חמור?!

שאלה הרבה יותר קשה, מדברי **האר"י הקדוש**;

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ה**אר"י הקדוש** בספרו **עץ חיים**[4], מבאר בספרו מהי 'תורת הממוצע'; 'תורת הממוצע' נקראת גם 'עולם האמצע'; האמצע נמצא בין ארבעת היסודות של דומם, חי, צומח, מדבר; בין הדומם לצומח יש דבר שנקרא 'אלמוג' – הוא גם דומם, אבל כשהוא בים הוא גם צומח. בין הצומח לחי יש בעל חיים שנקרא 'אדני השדה' – והוא קשור לפרשת השבוע שלנו, למכת הערוב;

אומרת התורה: {ח, יז} **וּמָלְאוּ בָּתֵּי מִצְרַיִם אֶת הֶעָרֹב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֵם עָלֶיהָ**;

אומרים חז"ל, **וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֵם עָלֶיהָ**. כל חיה הגיעה עם האקלים שלה – 'אדני השדה' עם פיסת הקרקע שלה, הדוב עם היער שלו[5] הקופים עם עצי הקוקוס וכד'.

בין החיות שהופיעו במצרים 'בהופעת בכורה', היתה החיה שנקראת 'אדני השדה'[6] – אמנם היא היתה הולכת, אבל היא היתה מחוברת לאדמה; ה**גאון מוילנא** מבאר, שלעשו הרשע היתה מומחיות גדולה כיצד לצוד אותה;

כותב ה**גאון מוילנא**[7] – הפירוש של 'איש שדה' י"ל על דרך זה, דהכתוב סיפר שעשו היה יודע איך לצוד את איש השדה, והוא 'אדני השדה' הנזכר בכלאים [פ"ח מ"ה], והוא [ויקרא כ, כז] "ידעוני" הכתוב בתורה[8], וצורתו צורת אדם בפרצוף וידים ורגלים, והוא מחובר בטבורו בחבל גדול היוצא מן הארץ , ואין כל בריה רשאה לקרב אליו במלא מידת החבל, כי הוא הורג וטורף כל הקרב אליו, וכשרוצים לצודו מורים בחצים בחבל עד שנפסק החבל וצועק בקול מר ומיד הוא מת ... ועשו היה יודע איך לצודו חיים, ושיעור הכתוב הוא כאילו נכתב "ויהי עשו איש יודע ציד לאיש שדה".

א"כ הממוצע שבין הצומח לחי הוא אותה חיה שנקראת 'אדני השדה'.

ממשיך ה**אר"י הקדוש** ואומר, שהממוצע שישנו בין החי לאדם הוא הקוף. ולכן כאשר בנאדם עושה פעולה ללא מחשבה, קוראת לזה הגמרא 'מעשה קוף בעלמא'.

דבר נוסף, אומר **האר"י הקדוש**, גוף האדם כולו גשמי, מלבד עצם אחת שנקראת 'עצם הלוז' שלעולם היא לא נרקבת – שהיא כל כולה רוחני;

מספר המדרש {בראשית רבה, פרשה כח, אות ג} – **אַדְרְיָאנוֹס שְׁחִיק עֲצָמוֹת שָׁאַל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא אָמַר לוֹ מֵהֵיכָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵצִיץ אֶת הָאָדָם לָעָתִיד לָבוֹא, אָמַר לוֹ מִלּוּז שֶׁל שִׁדְרָה, אָמַר לוֹ מִנַּיִן אַתָּה יוֹדֵעַ, אָמַר לֵיהּ אַיְתִיתֵיהּ לְיָדִי וַאֲנָא מוֹדַע לָךְ, טָחֲנוֹ בָּרֵחַיִם וְלֹא נִטְחַן, שְׂרָפוֹ בָּאֵשׁ וְלֹא נִשְׂרַף, נְתָנוֹ בְּמַיִם וְלֹא נִמְחָה, נְתָנוֹ עַל הַסַּדָּן וְהִתְחִיל מַכֶּה עָלָיו בְּפַטִּישׁ, נָחֲלַק הַסַּדָּן וְנִבְקַע הַפַּטִּישׁ וְלֹא חָסַר כְּלוּם.**

כותב ה**אר"י הקדוש** – והנה עצם הלוז הוא ממוצע בין הנשמה והגוף, כי הוא גוף, ואעפ"כ הוא נצחי כמו הנשמה. והנה מסעודות ימי החול ניזון ונהנה הגוף. ואילו מסעודות שבת נהנית רק הנשמה, כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל {ר"ה א'}, האי יומא יומא דנשמתין איהו, ולא יומא דגופא. ואם כן עצם הנסכוי, שהוא ממוצע בין הגוף והנשמה, אינו ניזון אלא מסעודה ממוצעת בין השבת והחול, והיא סעודת מלווה מלכה.

מה שנוגע אלינו מכל הדברים שהבאנו פה, זה דבר אחד – הממוצע שבין האדם לבין בעלי החיים, עפ"י ה**אר"י הקדוש**, זה הקוף.

נשאלת השאלה – אז למה אומרים חז"ל בגמרא "**אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים**" – למה הורידו אותנו ישר, מ'אנשים' לדרגת 'חמורים'? למה לא נתנו לנו לפחות את האמצע – להיות קופים?

כדי להבין את יסודם של דברים, נצטרך לעמוד על שני החמורים המיוחדים שהגמרא מתייחסת אליהם:

החמור הראשון שנזכר בדברי חז"ל, הוא חמורו של ר' חנינא בן דוסא;

אומרים חז"ל {**אבות דרבי נתן** פ"ח מ"ח} – **כשם שהצדיקים הראשונים היו חסידים, כך בהמתן היו חסידות** ... **מעשה בחמורו של רבי חנינא בן דוסא שגנבוהו לסטים וחבשו את החמור בחצר והניחו לו תבן ושעורים ומים, ולא היה אוכל ושותה. אמרו: למה אנו מניחין אותו שימות ויבאיש לנו את החצר** זה חמור אנורקסי, אם הוא ימות לנו פה בחצר – מאה חמישים קילו לגרור החוצה זה ישר מקבלים לומבגו 😊 בואו ונזרוק אותו שהוא עוד חי – שייירקב ברחוב! – **עמדו ופתחו לה**

---

[4] שער השבת פכ"ד.

[5] **ברוך שאמר**: כי דוב צריך שיהיה לו יער כדי שיוכל לטרוף, כמו שאומרת הגמרא {מסכת סוטה מז, א} שסידר הקב"ה שיבואו גם דובים וגם יער לאותם נערים שהתגרו באלישע, כדי שיהיה להם ביטחון לתקוף.

[6] **ברוך שאמר**: המשנה במסכת כלאיים [פ"ח מ"ה] דנה לגבי אותה חיה.

[7] **ברוך שאמר**: על הפס' {בראשית כה, כז} "**וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה**".

[8] **ברוך שאמר**: שאמרה תורה {ויקרא יט, לא} **אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֹבֹת וְאֶל הַיִּדְּעֹנִים אַל תְּבַקְשׁוּ לְטָמְאָה בָהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם**; מאותו בעל חיים שנקרא 'אדני השדה', היו עושים את ה'ידעוני' ע"י לקיחת העצמות שלו.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

את הדלת והוציאוה והיתה מנהקת והולכת עד שהגיעה אצל רבי חנינא בן דוסא. כיון שהגיעה אצלו, שמע בנו קולה, א"ל: אבא, דומה קולה לקול בהמתנו! אמר לו: בני, פתח לה את הדלת שכבר מתה ברעב. עמד ופתח את הדלת והניח לה תבן ושעורים ומים והיתה אוכלת ושותה. לפיכך אמרו כשם שהצדיקים הראשונים היו חסידים, כך בהמתן חסידות כמותן.

החמור השני שמובא בחז"ל, קצת יותר נעלה 😊, הוא חמורו של ר' פינחס בן יאיר;

<u>מספר המדרש {בראשית רבה, פרשה ס, אות ח}</u> – **חֲמָרְתֵּיהּ דְּרַבִּי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר נַסְבוּהָ לְסָטָאֵי** חמורו של ר' פינחס בן יאיר נגנבה[9] **עֲבַדַּת גַּבּוֹן תְּלָתָא יוֹמִין וְלָא טָעֲמַת כְּלוּם** נתנו לה מזון במשך ג' ימים, ולא הסכימה לאכול, **אָמְרִין** אמרו הגנבים: **סוֹפָהּ מָיְתָה וְתַסְרֵי מְעַרְתָּא עָלַיְנוּ** כנראה שזאת חמור אנורקסית, צריך לתת לה לאכול רק עם זונדה, **נְמָסְרָהּ לְרִבּוֹנָהּ** בואו נעיף אותה חזרה לבעלים שלה לפני שתסריח לנו את כל המערה, **שְׁלָחוּהָ וְעָלַת בְּבֵיתָא דְּמָרָהּ, כֵּיוָן דְּעָלְתָה נְהַקַת וְחַכְּיִם קָלָהּ, אֲמַר פְּתְחוּ לְאוֹתָהּ הָעֲנִיָּה וְיַהֲבוּ לָהּ דְּתֵיכוֹל, דְּאִית לָהּ תְּלָתָא יוֹמִין דְּלָא טָעֲמָה מִידֵּי. יַהֲבִין לָהּ שְׁעוֹרִין לָא טָעֲמָתּוֹן, אָמְרִין לֵיהּ רַבִּי יַהֲבִינָן לָהּ שְׁעָרִין וְלָא טָעֲמָתּוֹן. אָמַר לְהוֹן תַּקָּנְתִּיהוּ, אֲמַרוּן לֵיהּ אֵין, אֲפִיקְתּוּן דְּמַאי, אָמְרוּ לָא כֵּן אַלְפִין רַבִּי הַלּוֹקֵחַ זֶרַע לִבְהֵמָה וְקֶמַח לְעוֹרוֹת וְשֶׁמֶן לְנֵר וְשֶׁמֶן לָסוּךְ בּוֹ אֶת הַכֵּלִים, פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי. אָמַר לְהוֹן מַאי נַעֲבֵיד לָהּ וְהִיא מַחְמְרָה עַל גַּרְמָהּ** מה אעשה שהיא מחמירה על עצמה?!

חמור נוסף שיש לנו בדברי חז"ל, שמשום מה הגמרא [שבת קי"ב] מתעלמת ממנו, הוא חמורו של רבי יוסי דמן יוקרת;

<u>מספרת הגמרא {מסכת תענית כד, א}</u> – **הויא ליה ההוא חמרא** היה לו לרבי יוסי דמן יוקרת חמור. **כדהוו אגרי לה כל יומא** כאשר היו שוכרים אותו לכל יום - מה שנקרא היום אוויס 😊 **לאורתא הוו משדרי לה אגרה אגבה** לעת ערב היו שולחים אותו בחזרה עם דמי השכירות על גביו, **ואתיא לבי מרה** והיה החמור בא לבית בעליו.**ואי טפו לה או בצרי לה לא אתיא** ואם היו משלמים יותר מדמי השכירות או פחות מהם, לא היה זז החמור ממקומו. **יומא חד** יום אחד **אינשו זוגא דסנדלי עלה** שכחו זוג סנדלים עליו, **ולא אזלה עד דשקלונהו מינה** ולא הלך החמור עד שנטלו הסנדלים ממנו **והדר אזלה** ורק אז הלך הביתה.

שמעתי פעם מה**רב עובדיה יוסף** זצ"ל שאמר – אני לא מבין. בשלמא פחות, אני מבין שהוא לא זז. אבל נותנים לך יותר, למה שלא תזוז ?! אסור לתת לחמור טיפ ?!

מכאן, אמר ה**רב עובדיה יוסף** זצ"ל, תלמד – **מי שלא לוקח טיפ – חמור** 😊

<u>נשאלת השאלה</u> – למה הגמרא לא מונה את חמורו של ר' יוסי דמן יוקרת בין ה'חמורים המיוחדים', לכאורה, החמור הזה יותר מיוחד מאשר אותו חמור שלא אכל שלושה ימים?

שימו לב למה הגמרא מתייחסת; הגמרא מתייחסת לשני חמורים שהיו מיוחדים בענין של אכילה – נזהרו מאוכל שלא אכלו אצל בעל הבית . הם נהגו ככה, כי גם האדונים שלהם נהגו ככה; גם ר' חנינא בן דוסא וגם ר' פינחס בן יאיר, היו זהירים מאוד בענייני מאכל – ומה הראיה לזה?

<u>אומרת הגמרא {מסכת ברכות יז, ב}</u> – **דאמר רב יהודה אמר רב: בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת כל העולם כולו נזונין בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת.**

סמל נוסף שמופיע אצל ר' פינחס בן יאיר;

<u>אומרת הגמרא {מסכת חולין ז, ב}</u> – **אמרו עליו על ר' פנחס בן יאיר: מימיו לא בצע על פרוסה שאינה שלו ומיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אביו.**

המעשים האלה של התנאים, השפיעו על החמורים.

מסביר ה**מהרש"א**[10], ולמה לא מביאים את חמורו של ר' יוסי דמן יוקרת? כי חמורו של ר' יוסי דמן יוקרת למד את הזהירות בממון, בביתו של ר' יוסי דמן יוקרת. לחמור אין נפקא מינא אם זה רובל אחד, או עשר רובלים – הוא מושפע מהבעלים שלו; בביתו של ר' יוסי דמן יוקרת, רעדו מממון שלא שייך להם, וממילא זה השפיע גם על החמור! – זה לא דבר מיוחד. זה לא מראה על גדלות של החמור. מה שא"כ אצל החמור של ר' פינחס בן יאיר ור' חנינא בן דוסא שצם שלשה ימים – חמור שצם שלשה ימים – זה דבר מיוחד! זה מראה על גדלות החמור! את זה לא לומדים בבית של האדון שלך!

אם כבר הזכרנו את ר' יוסי דמן יוקרת, הייתי רוצה להביא מעשה נוסף שאירע איתו:

ר' יוסי דמן יוקרת, היה אמורא גדול מאוד, ולפרנסתו היו לו חמורים, שדות וכו', למרות שהוא בעצמו לא עבד בהם.

---

[9] **ברוך שאמר**: ולמה היו גונבים חמורים? כי זה היה בזמנם הכלי רכב. אז כמו שהיום גונבים רכבים, בזמנם היו גונבים חמורים – רק המחיר השתנה מאז 😊

[10] חולין דף ז' ע"א.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

הגמרא מספרת[11], שאחד מתלמידיו המובהקים 'נטש אותו'. הוא בא לאחד החכמים האחרים, ושאל אותו – "למה עזבת את הרבי שלך?!"

"אני מפחד ללמוד אצלו"

"מה קרה, למה נתקפת בפחד?", אמר לו: "תשמע , אדם שבקפידה שלו הרג את בנו ובתו – אני מפחד ללמוד אצלו!"

מה קרה בדיוק?

<u>מספרת הגמרא {מסכת תענית כד, א}</u> – **יומא חד הוו אגרי ליה אגירי בדברא** יום אחד היו לרבי יוסי דמן יוקרת פועלים שכורים לעבוד בשדה שלו. **נגה להו ולא אייתי להו ריפתא** העריב להם היום ועדיין לא הביא להם רבי יוסי לחם לאכול. **אמרו ליה לבריה** אמרו הפועלים לבנו: **כפינן** אנו רעבים. אבא שלך הבטיח לנו סנדוויצ'ים בצהריים והוא לא הגיע! **הוו יתבי תותי תאינתא** היו יושבים תחת תאנה שלא הגיע זמנה להוציא פירות, **אמר** בנו של רבי יוסי: **תאנה תאנה הוציאי פירותיך ויאכלו** מהם **פועלי אבא. אפיקו ואכלו** התאנה הוציאה את פירותיה, ואכלו מהם הפועלים. **אדהכי והכי אתא אבוה** בינתיים בא אביו (רבי יוסי) עם הלחם, **אמר להו**: **לא תינקטו בדעתייכו** אל תחזיקו בדעתכם חשדות עליי שלא הבאתי לכם אוכל בזמן מפני שלא רצתי לתת לכם את המגיע לכם **דהאי דנגהנא אמצוה טרחנא** כי הסיבה שאיחרתי היא משום שטרחתי בדבר מצוה, **ועד השתא הוא דסגאי** ועד עכשיו ארכה טרדתי. **אמרו ליה** הפועלים: **רחמנא לישבעך כי היכי דאשבען ברך** הקב"ה ישביע אותך, כשם שהשביענו בנך – יש לך בן בונבוניירה!" **אמר להו** רבי יוסי לבנו: **מהיכא** מנין השיג לכם אוכל – מה הוא פתח קיוסק?! **אמרו** לו הפועלים: **הכי והכי הוה מעשה** וכך וכך היה המעשה – דיבר עם העץ שתי מילים וישר הוציא תאנים – כל תאנה בומְבָה!"😊 ...

אם מישהו היה ניגש אלי ומספר לי סיפור, שהבן שלי ניגש לעץ תאנה ואמר לו "תאנה תאנה, הוציאי פירותיך ויאכלו פועלי בית אבא" – אני הייתי האדם הכי מאושר בעולם! ישר הייתי הופך אותו ל'באבא', קונה לו מרצדס, עושה לו וילונות שחורים – והופ! ישר פותח לו קליניקה 😊; לוקח אותו לכספומט ואומר לו "תחזור אחרי – כספומט כספומט, הוצֵא פירותיך ויאכל אבא והנכדים והנינים והבני נינים" – מה רע?! 😊

אבל ר' יוסי דמן יוקרת לא פתח לבן שלו קליניקה – אלא מה?

<u>ממשיכה הגמרא ואומרת</u> – **אמר לו** רבי יוסי לבנו: **בני, אתה הטרחת את קונך** (בוראך) **להוציא תאנה פירותיה שלא בזמנה**; **יאסף** אותו אדם [שהטריח על קונו] מן העולם] **שלא בזמנו.**

הרג את הבן שלו! 😐, אמר אותו אמורא – "אני לא רוצה ללכת ללמוד אצלו, הוא מסוכן!"

<u>נשאלת השאלה</u> – ולמה הוא באמת הרג את הבן שלו?

<u>אומרת הגמרא {מסכת שבת לב, א}</u> - **לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס, שמא אין עושים לו נס ואם עושין לו נס מנכין לו מזכיותיו.**

אברהם אבינו, שגייר אלפים ורבבות של אנשים, הכניס אותם תחת כנפי השכינה – יוצא למלחמת ארבעת המלכים, וכשהוא חוזר בחזרה הוא אומר "אני ביתרת אפס, אין לי שום זכויות" – איפה הכול נעלם?!

"חזרתי בחיים מהמלחמה?! בטוח שניקו לו את הזכויות!", וכידוע, הוא לא נרגע עד שהקב"ה אמר לו: {טו, א} **אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד**.

אומר ר' יוסי דמן יוקרת לבנו, "מה אתה חושב, מופתים מתגלגלים ברחובות?! אתה ניגש לעץ תאנה ואומר לו שיוציא תאנים שלא בזמנו?! אתה עכשיו נמצא ביתרת אפס! – למדת תורה, גדלת בקדושה ובטהרה – ולמרות זאת, אין לך עכשיו שום זכויות – ניצלת אותם, כדי להוציא תאנים שלא בזמנם!"

לכאורה, לא יכלו לחכות בשמים עוד חצי שעה – הוא בטוח היה עושה עוד מצוות?!

התשובה היא, שאם היו מחכים, למחרת הוא היה מגיע לעשות עוד נס דומה, וכבר הוא לא היה נשאר ביתרת אפס, אלא הוא כבר היה ביתרת מינוס!

בא ה**דעת שרגא**[12] ושואל שאלה עצומה – פלא עצום! מצד אחד רבי יוסי מעניש את בנו מפני שהטריח את הקב"ה שיעשה לו נס, ומצד שני הוא בעצמו מטריח את הקב"ה בניסים בעבור פרנסתו, שאם שמו פחות או יותר מהשכר המגיע, החמור לא היה זז, וכי זהו דבר טבעי, הלא זה נחשב נס, ומדוע על זה לא הקפיד רבי יוסי?

ברגע שאליעזר עבד אברהם מגיע לביתו של לבן, מגיע לקראתו לבן ואומר לו – {כד, לא} **בּוֹא בְּרוּךְ ה' לָמָּה תַעֲמֹד בַּחוּץ וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים**;

מה פירוש "**וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים**"?

<u>אומרים חז"ל {אבות דרבי נתן, פרק ח}</u> – **כשם שהצדיקים הראשונים היו חסידים, כך בהמתן היו חסידות. אמרו:**

---

[11] מסכת תענית דף כ"ג ע"ב: **רבי יוסי בר אבין הווה שכיח קמיה דרבי יוסי דמן יוקרת** וכו'.

[12] **ברוך שאמר**: מאמרי חודש אלול.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

גמליו של אברהם אבינו לא נכנסו לבית שיש בו עכו"ם שנאמר {בראשית כד, לא} **וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים – ואנכי פניתי הבית מתרפים ומה ת"ל ומקום לגמלים? מלמד שלא נכנסו לבית לבן הארמי עד שפנה כל העבודת אלילים מפניהם.**

אליעזר מגיע עם הגמלים וכל הנדוניה לבית לבן, והגמלים עומדים דום ולא רוצים להיכנס; שואל אותו לבן: "מה קרה, נגמרה להם הסוללה?!" 😊

"לא ... הם כנראה מריחים שיש לך בבית עבודה זרה"

אומר לו לבן: {כד, לא} **וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים**.

<u>אומר רש"י</u> – **פניתי הבית**. מעבודה זרה.

<u>נשאלת השאלה</u> – לכאורה, מאיפה ידעו הגמלים שיש לו ע"ז בבית – וכי היה להם איזה חיישן?!

ע"פ מה שאמרנו, התשובה פשוטה מאד. היות ואברהם אבינו ניזהר מאד שלא להכניס עובדי ע"ז לביתו, זה השפיע על הגמלים שלו שיזהרו גם הם מע"ז!

<u>אומר ה**דעת שרגא**</u> – אכן, רבי יוסי דמן יוקרת לא גרס בשימוש בניסים והתנגד להטריח כביכול את הקב"ה, וכשבנו הטריח את הקב"ה להוציא תאנים קודם זמנן, הקפיד עליו, אבל מה שחמורו התנהג בצורה פלאית בכך שלא הסכים לקחת פחות או יותר כסף מהמגיע – אין זה נס, אלא זה טבע. כי החמור גדל בביתו של רבי יוסי התנא האלוקי, ונקלטה בחושים שלו ההקפדה העצומה מגזל והזהירות מכסף שאינו שייך להם. הבית של רבי יוסי דמן יוקרת היה עטוף במעלות עליונות ובמציאות קדושה רוחנית, ואין בזה שום פלא שהחמור קלט את ההנהגות הטובות של הבית והתנהג לפיהן.

א"כ שאלנו, מה הענין הזה שחז"ל ממשילים אותנו מיד מבן אדם לחמור?

<u>אומרת הגמרא {מסכת פסחים קיח, א}</u> - **א"ר יהושע בן לוי: בשעה שאמר הקב"ה לאדם {בראשית גם-יח} וקוץ ודרדר תצמיח לך זלגו עיניו דמעות, אמר לפניו: רבש"ע אני וחמורי נאכל באבוס אחד**?! **כיון שאמר לו {בראשית גם-יט} בזעת אפך תאכל לחם נתקררה דעתו.**

<u>נשאלת השאלה</u> – למה 'אני וחמורי' ואם זה היה קוף או שור זה לא היה מפריע לו?! מה כ"כ מפריע לו בחמור???

בואו נתקדם לשלב נוסף:

באה המשנה במסכת מכות[13] ואומרת, אדם שעבר עבירה שחייבים עליה מלקות – מלקים אותו. ובמה מלקים אותו?

<u>אומרת המשנה</u> – **חַזַּן הַכְּנֶסֶת עוֹמֵד עָלֶיהָ** השמש המלקה את הנידון עומד על האבן, כדי שתבוא ההכאה מלמעלה בכוח, **וּרְצוּעָה שֶׁל עֵגֶל בְּיָדוֹ, כְּפוּלָה אֶחָד לִשְׁנַיִם וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה** כלומר רצועה שכפל אותה לשתיים וחזר וכפלה ונעשו ארבע רצועות, **וּשְׁתֵּי רְצוּעוֹת** דקות, של חמור **עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת בָּהּ** ברצועה כפולת הארבע של עגל, כלומר שהיו נקבים ברצועה הכפולה של עגל ובהם היו תחובות שתי הרצועות של חמור.

ולמה דוקא רצועות של חמור???

<u>אומרת הגמרא {מסכת מכות כג, א}</u> – **תנא** בברייתא: הרצועות הללו שהיו עולות ויורדות, **של חמור.** והטעם שצריך להתקין רצועות מעור חמור הוא, **כדדריש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא** כפי שדרש אותו חכם שבא מן הגליל לפני רב חסדא: הנביא אומר:**{ישעיה א-ג} ידע שור קונהו** השור מכיר את בעליו, **וחמור** מכיר את **אבוס בעליו** את הכלי שאדונו מאכילו מתוכו, ואילו עם **ישראל לא ידע** אינו רוצה להכיר בהקב"ה **וגו'. אמר הקב"ה**: **יבא מי שמכיר אבוס בעליו** דהיינו החמור, **ויפרע ממי שאינו מכיר אבוס בעליו** וילקו בעורו את החוטא שכפר בטובתו של הקב"ה וחטא נגדו**.**

אומר הקב"ה – השור מכיר אותי! אבל החמור לא מכיר אותי – הוא יודע להכיר רק מי שנותן לו אוכל!
המינימום של חמור שהוא יודע להכיר את מי שמאכיל אותו. אבל אתה גם את זה לא יודע! אתה גם בזה לא מכיר שהקב"ה מאכיל אותך, אז ילקו אותך ברצועה של חמור, כי חמור יותר טוב ממך – הוא לפחות לא עושה עבירות כמוך!

מצאנו עוד ענין של חמור, וזה יבנה לנו את התשתית לקראת שיעור הבא:

<u>אומרת המשנה {מסכת ערכין פ"ה מ"א}</u> – **הָאוֹמֵר**: **מִשְׁקָלִי עָלַי** שנדר ליתן להקדש כפי משקלו – "כמה שאני שוקל אני נותן לצדקה" – "כאן יש יתרון לשמנים 😊**, נוֹתֵן מִשְׁקָלוֹ** כמו שנדר**. אִם כֶּסֶף, כֶּסֶף. אִם זָהָב, זָהָב. מַעֲשֶׂה בְּאִמָּהּ שֶׁל יִרְמְיָהּ** כך היה שם בתה, **שֶׁאָמְרָה, מִשְׁקַל בִּתִּי עָלַי, וְעָלְתָה לִירוּשָׁלַיִם, וּשְׁקָלוּהָ** את הבת **וְנָתְנָה מִשְׁקָלָהּ זָהָב** למקדש, לפי שהיתה עשירה מאד. האומר: **מִשְׁקַל יָדִי עָלַי** והרי אי אפשר לשקול את היד, שכן אם האדם רוצה מכבידה, ואם רוצה מקל אותה, כיצד יעשה?

כשהייתי ילד בכיתה א', א' הדודים הביא ספר על 'חכמתם של יהודים' – ושם הובא מעשה שהיה; היה יהודי א' בבית המלכות, שכל כך הצליח בכל מעשיו עד שהפך לאיש

[13] פ"ג מי"ב.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אמונו של המלך! – כל סוד שהיה למלך, הוא היה מפקיד בידיו – כך וכך דולרים יש בכספת ... זה הקוד של הכספות ... איפה נמצאת המזוודה האדומה ... איפה נמצאת המזוודה השחורה וכו' וכו'. היות וכך, כל השרים האחרים [שהיו גם גוים], קינאו ביהודי קנאה עצומה – ובעיקר הכומר של האזור, ששנא את היהודי הזה וניסה בכל דרך אפשרית להוריד אותו מהתפקיד.

ביום בהיר א' התברר, שמיליוני דולרים נגנבו מאוצרו של המלך – מי גנב??? כמובן שהאשימו את היהודי – "אדוני המלך, האמנת ליהודי?! אכלת אותה!"

"אם זו האמת", אמר המלך, "אזרוק אותו הביתה!"; קורא לו המלך ביום חמישי ואומר לו: "תשמע אחי, גנבו לי מהאוצרות מיליוני דולרים כפי שידוע לך, וכולם אומרים שאתה הוא הגנב – אין לי ברירה, או שתוכיח את חפותך או שאשלח אותך הביתה!"

אמר לו היהודי: "אין שום בעיה. אבל יש לי תנאי! – אני מביא 'מכונת אמת'. כשהגנב ישים את ידו עליה, היא תצפצף!"

אמר לו המלך: "אין בעיה, בשמחה! אדרבא, כך תוכיח את חפותך!"

היהודי הולך להביא את ה'מכונת אמת', ובינתיים המלך זימן את כל השרים – כולל את הכומר. היהודי מגיע עם ה'מכונה' – תרנגול צבוע, מכף רגל ועד ראש במשחת נעליים שחורה 😊 ומתחיל לזמן את החשודים: "אדוני שר האוצר – בבקשה, תניח את ידך על המכונה" – לא מצפצף; "נגיד הבנק – בבקשה, תניח את ידך על המכונה" – לא מצפצף; "נציב מס הכנסה – בבקשה, תניח את ידך על המכונה" – מצפצף – וככה עברו כל הממשלה א' א' לפי תורו. עד שהגיעו לאחרון – הכומר – בבקשה, תניח את ידך על המכונה" – לא מצפצף!

30 אנשים עברו והתרנגול לא צפצף! – כולם שמחו שמחה גדולה – "מצאנו את הגנב!" – והצביעו על היהודי!

אמר להם היהודי: "כעת כולכם להרים ידיים למעלה!" – ואז רואים שלכולם היד שחורה, חוץ מהיד של הכומר שלא נגע באמת בתרנגול היות והוא היה הגנב 😊

א"כ שואלת אותנו המשנה, איך שוקלים יד???

<u>ממשיכה המשנה ואומרת</u> – **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מְמַלֵּא חֲבִית מַיִם וּמַכְנִיסָהּ עַד מַרְפֵּקוֹ** ומכניס את היד לתוך המים עד המרפק, הוא הפרק שבין הקנה לזרוע, שכל זה נקרא 'יד' בלשון בני אדם, ובנדרים הולכים אחר לשון בני אדם, וכשמכניסה נשפכים מן המים כנפחה של היד, **וְשׁוֹקֵל בְּשַׂר חֲמוֹר וְגִידִין, וַעֲצָמוֹת** כפי מה שיש ביד **וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ** לתוך החבית, **עַד שֶׁתִּתְמַלֵּא** החבית מים, כמו שהיתה, והמשקל של הבשר והגידים והעצמות הללו הוא משקל ידו.

<u>נשאלת השאלה</u> – ולמה בשר חמור דוקא ולא תרנגולת???

<u>אומר ה**ברטנורא**</u> – שמשקל בשר חמור כמשקל בשר אדם.

א"כ חמור ובן אדם זה אותו דבר – כשמדובר בבשר.

<u>אם אלה הדברים, נוכל ללכת לנדבך נוסף</u>:

<u>מספרת הגמרא {מסכת כתובות סו, ב}</u> – **ת"ר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכין אחריו ראה ריבה** נערה **אחת שהיתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים**[14] **כיון שראתה אותו נתעטפה בשערה ועמדה לפניו. אמרה לו רבי פרנסני. אמר לה: בתי מי את ? אמרה לו: בת נקדימון בן גוריון אני. אמר לה: בתי ממון של בית אביך היכן הלך ? אמרה לו: רבי לא כדין מתלין מתלא בירושלים** וכי לא כך היו מושלים משל (מליצה) בירושלים "**מלח ממון חסר**" מה שמחסרים מהממון לצדקה הוא 'מולח' ומקיים את שאר הממון ? מכיון שלא נתן אבי צדקה כראוי כלה ממונו. שאל אותה ר' יוחנן: **ו**הממון **של בית חמיך היכן הוא ? אמרה לו: בא זה** הממון של בית אבי **ואיבד את זה** הממון של בית חמי מכיון שנתערב בו. **אמרה לו: רבי זכור אתה כשחתמת על כתובתי ? אמר להן לתלמידיו: זכור אני כשחתמתי על כתובתה של** נערה **זו והייתי קורא בה** שהכניסה לחתן **אלף אלפים דינרי זהב מבית אביה חוץ** ממה שהובטח לה **משל חמיה. בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר: אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרן ביד אומה שפלה, ולא ביד אומה שפלה** עצמה, **אלא ביד בהמתן של אומה שפלה.**

בא ה**מהר"ל**[15] ושואל, על איזה '**אשריכם**' מדובר כאן – אישה שמלקטת שעורים מבין גללים?!

נציג עוד שאלה אחת, ולאחר מכן נוכל ללכת הביתה ולהתכונן לשיעור הבא;

<u>אומרת המשנה באבות {פ"ה מי"ט}</u> – **כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ שְׁלשָׁה דְבָרִים הַלָּלוּ, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וּשְׁלשָׁה דְבָרִים אֲחֵרִים, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע. עַיִן טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עַיִן רָעָה, וְרוּחַ גְּבוֹהָה, וְנֶפֶשׁ רְחָבָה, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע.**

---

[14] **ברוך שאמר**: תארו לעצמכם באיזה רעב היא היתה מצויה, אם הגיעה למצב כזה!

[15] גבורות ה', פרק ד.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

כל מי שקורא את המשנה הזאת, מיד שואל את עצמו שאלה – למה המשנה כתובה בצורה כזאת – תאמר ישר **כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים עַיִן טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֲחֵרִים עַיִן רָעָה, וְרוּחַ גְּבוֹהָה, וְנֶפֶשׁ רְחָבָה, מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע**?!

אומרים מפרשי המשנה, שכותב המשנה הזאת עשה חידון בין התלמידים. הוא שאל את תלמידיו: "תלמידי היקרים, תספרו לי בבקשה מה ההבדל שאתם רואים בין אברהם לבלעם?"

כל תלמיד זרק משהו, ובסוף היום שסיימו את השיעור, אמר להם – "רבותי! לסיכום, ההבדלים היחידים בין אברהם לבלעם, הם שלושה דברים – '**עַיִן טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה**' – ולהיפך, זה מהות ההבדלים.

עוד שאלה שעולה מהמשנה הזאת – למה המשנה לא שואלת **מַה בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל נח לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע**? למה אתה מחפש את אברהם? איזה קשר יש בין אברהם לבלעם, לכאורה אין קשר ביניהם[16]?!

התשובה היא, שיש קשר אחד ביניהם – האתון של ערב שבת בין השמשות שנבראה עבור בלעם, רכב עליה אברהם. והתוצאה יצרה את ההבדלים בין אברהם לבלעם. הדבר שמקשר ביניהם, זה חמור ואתון. כל מה שהמשנה אומרת, זה תוצאה שבה המשנה מסבירה לך מה ההבדל בין אברהם לבין בלעם;

באברהם כתיב {בראשית כב, ג} **וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ** וגו', ובבלעם כתיב {במדבר כב, כא} **וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֲתֹנוֹ** וגו' – הוא עם נעריו, והוא עם נעריו – על מה ??? סביב החמור! – אברהם סביב חמור אחד, ובלעם סביב אתון – זה המכנה המשותף ביניהם, שהמשנה כעת יכולה לשאול, מה ההבדל ביניהם.

נוסיף עוד נדבך אחד לפני שנסיים:

ישנם שני קרבנות שמקריבים מיד לאחר החג הראשון של פסח; למחרת חג הפסח, בט"ז בניסן, מקריבים קרבן שנקרא 'מנחת העומר'. מנחת העומר, היתה המנחה היחידה שהקריבו אותה מן השעורים. קרבן נוסף הוא 'שתי הלחם', שהיה בא מן החיטים והיו מקריבים אותו בחג השבועות.

אנחנו סופרים ספירת העומר במשך מ"ט יום, החל מלמחרת חג הפסח – מה זה העומר?!

העומר זה מנחה של שעורים.

באים חז"ל הקדושים בגמרא, ואומרים שאדם צריך להימנע מלספר דבר רע למישהו. אם אתה רוצה לבשר בשורה רעה למישהו, אל תאמר לו את הבשורה הרעה באופן ישיר, אלא תאמר לו באופן עקיף והוא יבין כבר.

אם אתה רוצה לספר לחבר שלך שהבורסה נפלה, אל תאמר "הבורסה נפלה", אלא תאמר לו "הדולר ירד" והוא יבין מזה שהבורסה נפלה;

אם אתה רוצה לבשר לחבר שלך שמישהו נהרג, אל תאמר לו באופן ישיר: "שמעת שדוד נהרג?!", אלא תאמר לו: "אתה יודע שדוד ושלמה נסעו באוטו שלהם, והתהפכו?!"

"נו, ומה קרה???"

"שלמה חי" – אם אתה אומר לו ששלמה חי, הוא מבין שדוד מת.

מביאה הגמרא דוגמא {מסכת פסחים ג, ב} – **יוחנן חקוקאה** הלך לכפרים לראות אם הצליחה התבואה **נפק לקרייתא** חזר לעיר **כי אתא אמרו ליה חיטין נעשו יפות** שאלו אותו: "ר' יוחנן, החיטה הצליחה ?!" **אמר להם שעורים נעשו יפות** "השעורים הצליחו". **אמרו ליה** בני העיר **צא ובשר לסוסים ולחמורים דכתיב {מלכים א ה-ח} השעורים והתבן לסוסים ולרכש** ...

א"כ הבשורה הטובה לחמורים שהשעורים הצליחו, כי זה המאכל שלהם; המצריים נקראים 'חמורים' כמ"ש {יחזקאל כג, כ} **בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם**; ירדנו למצרים – לעם של חמורים. יוסף שולח לאביו עשרה חמורים שנושאים עליהם 'חמרא' – 'חמור על חמור'; יוצאים ממצרים בחלוף 210 שנים, ומתכוננים לקבלת התורה;

הפער שבין יום למחרת הפסח לבין היום שבו קיבלנו את התורה, זה בעצם הפער שבין מנחת העומר למנחת 'שתי הלחם', ובעצם אנחנו סופרים מ"ט יום ל'חמורים' – "עוד יום לשעורים ... עוד יום לשעורים" וכו' – עד שמגיעים ליום מתן תורה, שבו מקריבים את 'שתי הלחם' שהוא מאכל בני אדם!

יצאנו מעם של חמורים, כדי להיות בני אדם – ומתי נהיינו בני-אדם?! בקבלת התורה!

---

[16] **ברוך שאמר**: אם המשנה היתה אומרת **מַה בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל משה לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע** – זאת היתה שאלה במקום, כי נאמר "**ולא קם עוד נביא בישראל כמשה**", ודרשו חז"ל – בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם – בלעם.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

איך כל זה מתחבר למשה רבינו – לחמורו של ר' פינחס בן יאיר ולחמורו של ר' חנינא בן דוסא ולחמורו של ר' יוסי דמן יוקרת ולחמורם של השבטים – על כך בע"ה בשיעור הבא!

<u>פרשת וארא – מסירות נפש – שנת תשפ"ג</u>.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה שבת זו, פרשת וארא. עוסקת הפרשה בשבע מתוך עשרת המכות, שהכה הקב"ה את המצריים במצרים.

ישנה שאלה שרוב המפרשים שואלים – אם הקב"ה רצה להוציא אותנו ממצרים, לא היה צריך עשר מכות – היתה מספיקה רק מכה אחת ממושכת – לדוגמא, מכת צפרדע[17]. הקב"ה היה נותן אותה עד שפרעה היה מתחנן שתיפסק, אז בשביל מה נתן הקב"ה למצריים עשר מכות?!

יש אומרים שעשרת המכות היה מעין 'בית ספר לאמונה' לעם ישראל, היות ואומר הזוהר הקדוש {ח"ב לו.} שהיתה בזה בחינה של "**נָגֹף וְרָפוֹא – נָגֹף לְמִצְרַיִם, וְרָפוֹא לְיִשְׂרָאֵל**", כאשר כל מכה לימדה את בני ישראל אמונה.

בא ר' צדוק הכהן מלובלין ושואל שאלה נפלאה – למה החלוקה של המכות זה 'שבע ושלש'?

אומר בעל ההגדה: "**רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סִימָנִים: דְּצַ"ךְ. עַדַ"ש. בְּאַחַ"ב**" – והשאלה שנשאלת היא, מהם הסימנים האלה?

<u>אומר המדרש {תנחומא , פרשת וארא, אות ט}</u> – **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הַמַּטֶּה מִשְׁקַל אַרְבָּעִים סְאָה הָיָה, וְשֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה, וְעָשָׂר מַכּוֹת חֲקוּקוֹת עָלָיו נוֹטָרִיקוֹן דְּצַ"ךְ עַדַ"שׁ בְּאַחַ"ב.**

משמע מכאן, שלא ר' יהודה נתן את הסימנים הללו, אלא הקב"ה שחקק אותם על המטה. אבל המענין הוא מה שכותב **ר' יונתן בן עוזיאל** בפרשת בשלח;

---

[17] **ברוך שאמר**: פרעה לא סבל ממכת דם, אומר ה**מדרש הגדול**, היות והוא גידל את משה רבינו בביתו, זה היה מעין הכרת הטוב.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אומרת התורה בפרשת בשלח: {יד, כא} **וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם**;

כותב ה**תרגום יונתן** – **וְאַרְכִּין מֹשֶׁה יַת יְדֵיהּ עַל יַמָּא** לקח משה את ידו ושם אותה **בְּחוּטְרָא רַבָּא וַיְקִירָא דְּאִיתְבְּרִי מִן שֵׁירוּיָא** מה שנברא בערב שבת בין השמשות **וּבֵיהּ חָקִיק וּמְפָרֵשׁ שְׁמָא רַבָּא וְיַקִּירָא** על אותו המטה היה חקוק השם המפורש והגדול **וְעִישַׂרְתֵּי אַתְוָותָא דִּי מְחָא יַת מִצְרָאֵי** ואת עשרת המכות שהוכו בהם המצרים **וּתְלַת אַבְהַת עַלְמָא** וכן ג' אבות העולם **וְשִׁית אִימְהָתָא** וששת האימהות [כולל בלהה וזילפה] **וּתְרֵיסַר שִׁבְטַוי דְּיַעֲקֹב** וי"ב השבטים ...

ואיך הגיע אותו המטה למשה רבינו?

כותב ה**פרקי דרבי אליעזר** {פרק מ'} – **המטה שנברא בין השמשות, נמסר לאדם הראשון בגן עדן, ואדם מסרו לחנוך, וחנוך מסרו לנח ונח מסרו לשֵם, ושֵם מסרו לאברהם, ואברהם מסרו ליצחק, ויצחק מסרו ליעקב, ויעקב הורידו למצרים ומסרו ליוסף בנו. וכשמת יוסף נשלל** [נלקח] **כל ביתו וניתן בפלטרין של פרעה. והיה יתרו** [נ"א: פרעה] **אחד מחרטומי מצרים וראה את המטה ואת האותות אשר עליו, וחמד אותם בלבו ולקחו והביאו ונטעו בתוך גן ביתו של יתרו. וראה את המטה ולא היה אדם יכול לקרוב אליו עוד. וכשבא משה לביתו נכנס לגן ביתו של יתרו, וראה את המטֶה וקרא את האותות אשר עליו, ושלח ידו ולקחו.**

בא הספר **ייטב לב** בפרשת לך לך, על הפס' {בראשית טו, יד} **וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי**, וכותב דבר נפלא בשם ה**אר"י הקדוש**;

במרכז השם אדנ"י נמצאים האותיות ד"נ, רק כדי שלא יהיה דין קשה, יש את האל"ף בהתחלה ויו"ד של הוויה.

אמר הקב"ה: "כשאדון את מצרים, אדון אותם בלי שום רחמים!" – אבל היות והמכות של מצרים היו בבחינת "**נָגֹף וְרָפוֹא**", היה צריך להשתמש בכל מיני וריאציות של השם אדנ"י. לכן בשעה שהקב"ה מטיל על משה רבינו את השליחות, הוא לא רוצה לקחת את השליחות ואומר {ד, יג} **שְׁלַח נָא בְּיַד תִּשְׁלָח**; אומר ה**אר"י הקדוש**, "**נָא בְּיַד**" אותיות **אדנ"י**;

עפ"י דברי ה**אר"י**, אומר הספר **ייטב לב**, כשהכה הקב"ה את המצריים במצרים, הוא הכה אותם בי"ד – י' של הוויה, וד' של אדנ"י [דין], כמ"ש [במכת דבר] {שמות ט, ג} **הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה** וגו'. מצד שני, כשיצאו ישראל ממצרים נאמר {יא, ב} **דַּבֶּר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב** – ממילא יש כאן שילוב של אדנ"י.

יש מפרשים, שהמכות הללו באים לבאר את סדר המכות – שתים ראשונות בהתראה והשלישית בלי – ולמה? כי הב' ראשונות היה בהם מוות ולכן היה בהם התראה. לדוגמא מכת דם, היה בה סכנת חיים – אם אין מה לשתות, אפשר למות. כך גם מכת צפרדע, כתוב בחז"ל, שהיתה הצפרדע נכנסת להם בתוך המעיים; מובא בזוהר הקדוש בפרשת השבוע, שלאחר מכת הצפרדע הם לא אכלו יותר וגם לא ישנו, היות והצפרדעים 'צפצפו' להם כל היום וכל הלילה[18] - מה עושה בנאדם שלא אוכל ולא שותה?! מתמוטט! מה שאין כן בכינים – אמנם מתגרדים מזה, אבל לא מתים מזה – וכך בשאר הקבוצות של **עֶדַ"שׁ בְּאַחַ"ב.**

בא ה**כלי יקר**, ואומר יסוד נפלא בשם ה**אברבנאל**; במצרים היו שלושה סוגים של כופרים. היו כאלה, שנקראים בשפה שלנו אתאיסטים – לא מאמינים בשום דבר. אלה אמרו – "אין אלוקים", כמו שאמר פרעה {ה, ב} **לֹא יָדַעְתִּי אֶת ה' וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ**. היו כאלה שאמרו – "יש אלוקים. הוא ברא את העולם, אבל אינו משגיח על שפלים. כלומר, לאחר שהוא ברא את העולם, הוא כבר אינו משגיח על מה שקורה בו. והיו כאלה שאמרו – "יש אלוקים, משגיח על שפלים, אבל אינו יכל לשנות את איתני הטבע".
פירוש הדבר, שלאחר שהוא ברא את העולם, הוא לא משנה יותר את הבריאה – היינו, השמש זורחת במזרח ושוקעת במערב, יש עונות בשמים, לכל עונה יש את הזמנים שלה, לכל דבר יש מסלול קבוע ולא ניתן לשנות זאת.

יש לדעת שבאמונה יש דרגות – מ' – 1 עד 100. מעטים האנשים שהגיעו לטופ של האמונה; יש א' שיכול להיות עם כובע סומברירו ופאות מסולסלות, ויש לו רק 50% אמונה – הוא מתפלל ג' תפילות ביום ולומד תורה יום שלם, אבל האמונה שלו 'לוקה בחסר' – ניקח דוגמא מפרשת שבוע שעבר;

משה רבינו מגיע לפני עם ישראל ועושה להם את האותות – זורק את המטה ונהיה לנחש, מכניס את ידו ונעשית מצורעת; אומרת התורה: {ד, כט} **וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֶּאֱסְפוּ אֶת כָּל זִקְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**: {ל} **וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֹתֹת לְעֵינֵי הָעָם**: {לא} **וַיַּאֲמֶן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עָנְיָם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ** ... {ה, א} **וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיָחֹגּוּ לִי בַּמִּדְבָּר** – ואיפה הזקנים?!

[18] **ברוך שאמר**: המושג של 'מת מעייפות' נולד לאחר המכה הזאת 😊

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אומר רש"י – **ואחר באו משה ואהרן** וגו'. אבל הזקנים נשמטו אחד אחד מאחרי משה ואהרן, עד שנשמטו כלם קודם שהגיעו לפלטין, לפי שיראו ללכת, ובסיני נפרע להם (כד ב) ונגש משה לבדו והם לא יגשו, החזירם לאחוריהם.

אמרתם שאתם מאמינים לא?! – "ברור שמאמינים. אבל אתה יודע – יש שם אריות משוחררים... זה לא אריות של ההסתדרות כמו שיש בספארי שכל היום ישנים, אלה מסתובבים חופשי וטורפים!" – אז מה הם עשו?! הלכו עם משה ואהרן, שרו להם כל הדרך 'ימים על ימי מלך', ואז התחילו להשתמט א' א' – "ויי! שכחתי את הגז דולק באוהל!", השני אמר: "שכחתי את הבוילר דולק!" 😊 וככה לאט לאט ברחו כולם, עד שנשארו רק משה ואהרן.

מסופר על איזה מרצה אחד, שעמד ודיבר על העניין שכותב **נפש החיים** – "אדם שבוטח בקב"ה ואומר שאין עוד מלבדו, שום מזיק לא יכול להזיק לו", אומר המרצה בשיעור – "רבותי, אתם יוצאים לרחוב ורואים רוטווילר עם ריר מהפה בא מולכם, אל תיבהלו ! תאמרו "אין עוד מלבדו" והוא יברח לצד השני. נכנס לכם מס הכנסה לחנות "אין עוד מלבדו" – הם ילכו הביתה. תהיו בטוחים בה' עד הסוף"!

ממשיך המרצה לדבר, פתאום נכנס רוטווילר לשיעור ורץ ישר לכיוון המרצה. המרצה קלט אותו וקפץ מהחלון. שאלו אותו אח"כ התלמידים – "תגיד, למה קפצת?! למה לא אמרת 'אין עוד מלבדו' – מה אין לך בטחון???", אמר להם המרצה: "ברור שיש לי בטחון, אבל זה **ליתר** ביטחון" 😊

כותב ה**חזון איש** {אמונה וביטחון, פרק ב} – **נקל להיות בוטח בשעה שאין עיקר התפקיד של הביטחון, אך מה קשה להיות בוטח בשעת תפקידו באמת, נקל לשגר בפיו ובשפתיו את הביטחון, שהוא להלכה ולא למעשה, רק כמתענג על דמיונות מזהירים ומשמחים, ומרוב הימים הוא מטעה את עצמו ומטעה את אחרים, כי אמנם עלה על בני גילו במידת הביטחון, ולאמיתת הדבר משמש במדה זו להטבת חלומות נעימים על העתיד הכמוס.**

אומר לנו ה**חזון איש**, יש אנשים שהם 'זמרי ביטחון'. מי שצריך חיזוק בענייני ביטחון, בא אליהם!

אתה בא אליו ואומר לו שיש לך קשיים בפרנסה – "דוד, מה קרה לך ?! מה אתה בלחץ ?! הקב"ה זן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים. מה אתה מודאג?! בחייך, הדלקת נר לרשב"י ?! תתחיל להדליק, תראה איך הכל זורם! אם תרצה אתן לך קמע, תראה איך יתחילו לצמוח לך חרובים בפתח הבית" 😊

הוא מאמין חזק בכל הפסוקים, הוא יודע כל מה שזז בענייני הביטחון!

יש לו ברוך ה' סופר-מרקט עם שמונה קופאיות, מרויח טוב, הכל הולך מצוין ברוך ה'! כל מי שבא אליו עם קשיים בפרנסה, נותן לו עלה אחד מהערבה – "קח את זה, אתה תהיה מסודר".

יום אחד מתעורר האיש ומוצא שלט מול ה'סופר' שלו – 'כאן יפתח בע"ה בל"ג בעומר סופר רמי לוי'; הדופק כבר לא עובד כמו שצריך... "אתם מכירים את מי שפותח כאן את החנות" ?

"רמי לוי"

"אין מקום אחר, רק פה?!?!

"אדון דוד, מה קרה ?! אתה רוצה, יש לי פה ערבה... תדביק את זה על החלון של רמי לוי" 😊

כל 'זמרי הביטחון' הם זמרים, כל זמן שלא נגעו להם ב'רגלים' שלהם. ברגע שמישהו נגע להם בפרנסה, כל השירה של הביטחון נעלמת. ואז מה הוא עושה ?! בהתחלה לא נעים לו, כי הוא היה 'זמר הביטחון מספר 1'. אבל אחרי שמתחילים לטפס לו על הפרנסה, הוא מגייס את כל 'כוחות הביטחון', כדי להילחם כנגד אותו בנאדם – "דבר איתו... יורד לשדה חבירו"... תגיד לו שאני אפעיל את הרב הזה, שיוציא עליו חרם ויגמור לו את העסק! הוא בא ופותח לי עסק מול החנות?!?!"

"אדון דוד מה אתה בלחץ ?! יהיו פה הרבה סופרים בסביבה, אם אצלך לא יהיה חלב, אז יקנו אצלו... מה הבעיה ?! אתה חושב שיחסר לך משהו ממה שנגזר עליך" ?!

אומר ה**חזון איש**, כל 'זמרת הביטחון' נעלמת לבנאדם ברגע שנגעו בו. זה לא נקרא 'אדם מאמין'.

א"כ אומר ה**כלי יקר**, כנגד אותם ג' סקטורים, נתן הקב"ה ג' סקטורים של מכות **דְּצַ"ךְ**, **עַדַ"ש**, **בְּאַחַ"ב**; הסקטור הא' הוא פרעה – לא מכיר בכלום; אה, לא תשאל את עצמך איך עברו משה ואהרן את כל האריות והדובים?!

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה ה, אות יד} – **אָמַר לָהֶם** פרעה למשה ואהרן, **הַמְתִּינוּ לִי עַד שֶׁאֶחַפֵּשׂ בַּסֵּפֶר שֶׁלִּי, מִיָּד נִכְנַס לְבֵית אַרְמוֹן שֶׁלּוֹ וְהָיָה מַבִּיט בְּכָל אֻמָּה וְאֻמָּה וֵאלֹהֶיהָ, הִתְחִיל קוֹרֵא אֱלֹהֵי מוֹאָב וֵאלֹהֵי עַמּוֹן וֵאלֹהֵי צִידוֹן, אָמַר לָהֶם חִפַּשְׂתִּי שְׁמוֹ** של האלקים שלכם **בְּבֵית גְּנָזַי וְלֹא מָצָאתִי אוֹתוֹ**.

כותב ה**כלי יקר** – **ואומר אני להוסיף ביאור על דבריו,** להכניס כל ג' מכות תחת סוג אחד, כי ג' מכות ראשונים באו לאמת מציאת הש"י, לפי שהמצרים אמרו שהיאור הוא אלהיהם אין עוד מלבדו, ע"כ עשה ה' שפטים באלהיהם

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

להורות שיש גבוה מעל כל גבוה, וכן מסיק בב"ר (פט.ד) הרשעים מתקיימים על אלהיהם שנאמר והנה עומד על היאור ש"מ שחשבוהו לאלהות, ע"כ נאמר במכת היאור בזאת תדע כי אני ה' וגו'. ובענין הצפרדעים ששרץ היאור הורה שגם היאור ישרוץ דברים המאמתים מציאות הש"י, כי פרעה היה מחלל השם ואמר לא ידעתי את ה'. ע"כ הודיע היאור כי ראוי לקדש השם, כי הצפרדעים קדשו השם ברבים כדאיתא (פסחים נג:) שחנניא מישאל ועזריה מסרו נפשם על קידוש השם ולמדו קל וחומר מצפרדעים שעלו בתנורים, ולפיכך לא מתו אותם שבתנורים כדמסיק בילקוט פרשה זו ובכנים נאמר אצבע אלהים הוא. הרי שבמכה זו גם החרטומים הודו והמליכו שמו ית', לומר שמכה זו ממנו ית' והודאת בעל דין כמאה עדים דמי.

ובסדר עד"ש נרמז כי הוא יתברך משגיח למטה בכל פרטי האישים, להוציא מלב האומרים שאין הקב"ה משגיח כי אם על כללות המין ולא בפרטות על כל דרכי איש, ולפי דבריהם הכל נכנס בערבוביא כי אין הבדל בין איש לחבירו ובין עובד אלהים לאשר לא עבדו, ע"כ בא עליהם הערב בערבוביא, וכתיב והפלתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערוב. וזה מופת חותך שיש הבדל בין צדיק לרשע ושהקב"ה משגיח על כל פרטי האישים, לכך נאמר שם למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ. לומר שהשגחתי הפרטית גם בתחתונים. וכן במכת הדבר כתיב והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים. והיינו מצד השגחתו יתברך הפרטית. וכן בשחין שהיה האבק פורח בכל ארץ מצרים, ואעפ"כ הבדיל בין ישראל למצרים, לפיכך לא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה, ר"ל שלא יכלו לעמוד בויכוח שהיה להם עם משה מפני השחין, כי לכל מכה נתנו סבה חוץ לזו שלא יכלו לתת סבה, כי כל המכות באו בפעם אחת על כל מצרים והחרטומים היו בכלל המכה, אבל מכת השחין בא תחילה על החרטומים ואח"כ על כל מצרים, שנאמר כי היה השחין בחרטומים ובכל מצרים. ע"כ לא יכלו לעמוד בויכוח, כי טען משה עליהם שחטאם גרם להם שלקו תחילה, לפי שעד הנה גרמו החרטומים קישוי לב פרעה בלהטיהם וכזביהם.

בסדר באח"ב פירש מהרי"א שבאו לאמת יכולת הש"י. ולי נראה שפרעה טען שתי רשויות הם, ע"כ נאמר במכה ראשונה של סדר באח"ב למען תדע כי אין כמוני בכל הארץ. רוצה לומר אין עוד מלבדו ית' איזו רשות אחר, מכלל שפרעה טען שיש עוד אלוה אחר ונראין הדברים שטען זה על מזל טלה והשמש, כי מצינו ששלשה מכות היו מונעים אור השמש והמזלות, כי ברדת הברד מסתמא היו השמים מתקדרים בעבים עד שלא יכלו לראות השמש כל זמן ירידת הברד, ובמכת הארבה כתיב ויכס את עין הארץ. היינו השמש כי היא עין הארץ, לפיכך ותחשך הארץ. וכן במכת החושך, וכן מכת בכורות בלילה, וכל זה ראיה שטען פרעה על השמש ומזל טלה שכחם גם כן גדול, ע"כ נאמר בברד אשר לא היה כמוהו, וכן בארבה נאמר לפניו לא היה ארבה כמוהו, וכל זה מופת למאמר כי אין כמוני בכל הארץ. וכל שכן מכת בכורים שהוא סימן להכנעת מזל טלה בכור לכל המזלות, ודבר זה מחוור יותר מן פי' מהרי"א, ולשון הכתוב מוכיח האומר כי אין כמוני.

באים חז"ל הקדושים ומנסים להבין למה הביא הקב"ה את עשרת המכות האלה דוקא ולא מכות אחרות – למה צפרדעים ולא נחשים, למה דם ולא סיד 😊 וכו'; הייתי רוצה לעסוק היום במכה א' והיא מכת הצפרדעים – ולמה דוקא במכה הזאת? כי כתוב בחז"ל שהקב"ה ברא את הצפרדע עוד בששת ימי בראשית – כמתנה לפרעה;

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה י, אות א} – **וְאִלּוּלֵי הַצְּפַרְדֵּעַ הֵיאַךְ הָיָה פּוֹרֵעַ מִן הַמִּצְרִיִּים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב: הִנֵּה אָנֹכִי נוֹגֵף וגו'.**

באה הגמרא במסכת פסחים, ומביאה מחלוקת שהיתה בין הקב"ה למלאך גבריאל;

מספרת הגמרא {מסכת פסחים קיח, א –ב} – **בשעה שהפיל נמרוד הרשע את אברהם אבינו לתוך כבשן האש אמר גבריאל לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע ארד ואצנן ואציל את הצדיק מכבשן האש. אמר לו הקב"ה: אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו, נאה ליחיד להציל את היחיד. ולפי שהקב"ה אינו מקפח שכר כל בריה, אמר** הקב"ה לגבריאל: **תזכה ותציל שלשה מבני בניו** חנניה מישאל ועזריה.

כותב **ר' קלונימוס**[19] {אגרת בעלי חיים} – **ויש לו** לצפרדע **קבלת כבוד על בני ישראל משני חסדים שגמלם. אחד מהם כשהשליך נמרוד בן כוש לאברהם ידיד הרחמן באור כשדים. הוא הביא המים בפיו ויריקם על האש לכבותו** מה שנקרא היום 'סופר טנקר' 😊**. ופעם אחר בימי משה בן עמרם נביא האמת שעזרו להחריב פרעה ועמו, והוא צח הלשון בעל דברים משבש ומהלל השם.**

כותב ה**תנא דבי אליהו רבא** {פרק ז'} – **צפרדע מפני מה בא אליהם? מפני שהיו אומרים להן לישראל צאו והביאו לנו שקצים ורמשים ונשחק עמהם כמו שאנו רוצים**[20]**, לפיכך הביא הקב"ה את הצפרדעים עליהם עד שנשמע קולם מתוך כרסם של מצריים שהיו אומרים 'קוקו'** ...

לכאורה, מה אכפת לנו מה היו אומרים הצפרדעים?!

---

[19] **ברוך שאמר**: **תוספות** במסכת מנחות [קט:] כותב על ר' קלונימוס, שלפני פטירתו נתנבא בנבואות.

[20] **ברוך שאמר**: היות ולגו לא היה להם, הם ביקשו לשחק עם צרצרים 😊

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

הלכתי לחפש תשובה לדבר, וב"ה הקב"ה זימן לי תשובה שפתחה לי פתח לכל נושא הצפרדעים;

בשבת שעברה אירע דבר 'נדיר' – כל עדה קראה הפטרה אחרת: האשכנזים קראו "**הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב**", הספרדים קראו "**דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ**", והתימנים קראו הפטרה מספר יחזקאל "**וַיְהִי דְּבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר**";

שם בהפטרה שקוראים האשכנזים, אומר הנביא: {ישעיה כח, י} **כִּי צַו לָצָו צַו לָצָו קַו לָקָו קַו לָקָו זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם**.

באים המפרשים על ה**תנא דבי אליהו** ואומרים, מי אמר לך שהצפרדעים אמרו 'קוקו' – והרי ה**תנא דבי אליהו** לא ניקד את דבריו?!

כותב ה**זיקוקין דנורא** – [אמרו הצפרדעים] **קַו לָקָו**.

אומר רש"י [ישעיה שם] – **קו לקו**. יש להם קו משקולת משפטי רשע כנגד קו הצדק.

פירוש הדבר, הם קיבלו בדיוק מידה כנגד מידה – מה שהם עשו הם גם קיבלו!

אותם המילים נוכל למצוא בדברי **בעל הטורים** בפרשת משפטים;

אומרת התורה: {שמות כב, כב} **אִם עַנֵּה תְעַנֶּה אֹתוֹ כִּי אִם צָעֹק יִצְעַק אֵלַי שָׁמֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ**.

כותב **בעל הטורים** – **ענה תענה צעק יצעק שמע אשמע** הכל כפול, לומר הכל במדה שתעשה לו אעשה לך.

נשאלת השאלה – גם מכת דם היתה באופן של "**צַו לָצָו קַו לָקָו**" – אז למה שם הדגים לא דיברו?

התשובה פשוטה. כי הדגים לא מדברים! 😊

ומה המידה כנגד מידה שהיתה בעונש הצפרדעים?

כותב ה**ש"ך** על התורה – מכת הצפרדעים, לפי שבטלו ישראל מהתפילה ומקריאת שמע שחרית וערבית יבואו הצפרדעים שאינם שותקים ערבית ושחרית.

ממשיך ה**תנא דבי אליהו** – **ולא עוד זה לבד אלא כשהיו הולכין לבית הכסא היו הצפרדעין יוצאין ונושכין אותן בנקביהן**[21] **ואין לך בושה יותר גדולה מזו שנאמר** {שמות ז} **ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך**

[21] **ברוך שאמר**: ובמדרש רבה {שמו"ר פרשה טו, אות כז} נאמר – **וְהַצְפַרְדְּעִים יָהִיו לָהֶם קָשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח, מה): וּצְפַרְדַּע וַתַּשְׁחִיתֵם, שֶׁהָיוּ מְחַבְּלִין גּוּפֵיהֶן וּמְסָרְסִין אוֹתָן, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ז, כח): וּבַחַדֵּר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ**.

ובכה[22] **ובעמך ובכל עבדיך יעלו הצפרדעים. ואמר לו פרעה למשה בכשפים אתה בא אלי**?! **אקרא לתינוקות של בית רבן ויעשו גם הם כיוצא בה, מיד "ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים ויעשו גם הם" כך כמו שמשה ואהרן עשו צפרדעים כן עשו המצרים צפרדעים, מכאן ואילך אין כל העולם כלו יכולים לבראות בריה שהיא פחותה מכעדשה**.

שלא נחשוב שחרטומי פרעה עשו את אותן הצפרדעים שעשה משה רבינו; הצפרדעים של משה רבינו היו צפרדעים אמיתיות שיצאו מתוך היאור. אבל אצל החרטומים אלו היו צפרדעים שנעשו בכישוף, וממילא הם לא יכלו לבוא במגע עם מים, אחרת הם היו מתפוגגות – וזה שאמר משה רבינו {ח, ז} **וְסָרוּ הַצְפַרְדְּעִים מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמֶּךָ רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה** – ולמה שישארו שם?! להוכיח שהם לא כישוף;

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין סז, ב} – **והאמר רבי יוחנן: למה נקרא שמן מכשפים**? **שמכחישין פמליא של מעלה** ... **זעירי איקלע** (הזדמן) **לאלכסנדריא של מצרים. זבן חמרא** הוא קנה חמור שלא ידע שנוצר ע"י כישוף, **כי מטא לאשקוייה מַיָא** כאשר הגיע לנהר והשקהו מים, **פָּשַׁר** הכישוף נמס **וקם גמלא דוסקניתא** והחמור נעשה דף עץ (משטח שולחן)[23]. כאשר ביקש זעירא מהמוכרים שישיבו לו את כספו, **אמרו ליה** השיבו לו: "**אי לאו זעירי את** אם לא היית האדם הגדול זעירי, **לא הוה מהדרינן לך** לא היינו מחזירים לך את כספך, שכן **מי איכא דזבין מידי הכא ולא בדיק ליה אמיא** וכי יש מי שקונה כאן דבר ולא בודקו תחילה על המים?!

ממשיך ה**תנא דבי אליהו** ואומר – **ומאי ותעל הצפרדע צפור דיע שיש בה דעה**[24]**, בשעה שהעופות הם צמאין ובאין לשתות מן היאור ומן האגמים קוראין אותם ואומרים להם בואו ושתו אל תתיראו עליהם, הוא אומר** {תהלים קד} **המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון ישקו כל חיתו שדי וגו' עליהם עוף השמים ישכון וגו'.**

כותב ה**מהרי"ל** {לקוטים צ"ה} – לשרץ המקרקר כל הלילה ובעלות השחר שותק, קרא צפרדע, מלשון צפר דע, כלומר

[22] **ברוך שאמר**: 'ובכה' בדר"כ כותבים 'ובך', אלא אומר הזוהר הקדוש, אמר הקב"ה לפרעה: "חכה חכה! אין לך מושג כמה **תבכה** מהצפרדעים האלה!"

[23] **ברוך שאמר**: אף פעם לא הבנתי למה נקראים התושבות של השולחנות 'חמורים' – מהגמרא הזאת הבנתי שזה המקור ☺

[24] **ברוך שאמר**: במדרש **לקח טוב** הוא מביא, שלא לכל הצפרדעים יש שכל, אלא רק למין אחד.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

צפר (צפרא לשון בוקר) דעה, כי יש לו דעת להבחין מתי בוקר[25].

בא ה**ש"ך** על התורה ואומר דבר פלא – וכשתמנה את מספר הפעמים שמופיע המילה 'צפרדע' בפרשה תקבל י"א פעמים – י' פעמים צפרדעים של משה, ועוד פעם א' של החרטומים;

כותב ה**ש"ך** – ולזה נכתבו עשר פעמים הצפרדעים חוץ מהצפרדעים של חרטומים, שאותם לא היו צפרדעים ממש אל **זיוף** גימטריא **בלהטיהם** עם שתי מלות, לומר שמכת הצפרדעים היא כנגד עשרה מכות, כנגד מכה ראשונה היו נכנסים במים ומתבקעים והיו המים נצבעים בדמיהם והם מכה שניה, וכנגד שלישית שהיא מכת הכינים, הכינים היו על גופן מבחוץ והצפרדעים היו נכנסים לתוך גופן ומרקדים.. ערוב באו לקחת בניהם ומקול הצפרדעים מתו ינוקין ורביא כמאמר הזוהר. דבר וברד כמו היו נכנסים בגוף האדם כן היו נכנסים בגוף הבהמות ומתים, וכן כמו שהברד השחית כל עשב הארץ וכל עצי השדה שבר כן הצפרדעים, וימותו הצפרדעים ולא אמר 'כל', כי אותם שנכנסו לתנורים לא מתו ... ואמר וימותו הצפרדעים מן הבתים מן החצרות ומן השדות, שדות מאן דכר שמיהו הא לא אמר אלא ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ובבית עבדיך ובתנוריך, ושדות לא נזכר, אלא מכאן שהשחיתו בשדה כמו הברד והדבר. וכנגד השחין, השחין בא מעיפוש המאכלות ואין ספק שמחמת עיפוש הלחם והתבשיל שהיו נכנסים לתוכם דמם מתעפש והיה בהם חבורות וחלאים מחמת עיפוש המאכלות. וכנגד החושך לפי שהיו נכנסים חדר תוך חדר להחבא מהם שנאמר ובחדר משכבך והחדר הוא חשוך. וכנגד מכת בכורות היו נכנסים למעיהם ומתים כמאמר הזוהר. ולזה נאמר עשר לשונות, בביתך, ובחדר משכבך, ועל מטתך, ובבית עבדיך, ובעמך, ובתנוריך, ובמשארותיך, ובכה, ובעמך, ובכל עבדיך...

באים חז"ל הקדושים במדרש **לקח טוב** ועוד, ואומרים – עשר מכות שנתן הקב"ה במצרים הם כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם

כותב **ר' יעקב סקלי** {תורת המנחה} – שכשנחקור ונדרוש על עיקר האותות שעשה במצרים, ולמה היו עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה, ולמה היו על ענין זה דם צפרדע כנים וכו' ולא בענין אחר, אז נצליח ונשכיל בחידוש העולם. ועל כן נקראו אותות כי הן סימן ואות על בריאת העולם שכיון שנשתנה מנהגו של עולם באלו האותות הרי הם ראיה ברורה על חידוש העולם. ועל כן הם עשר כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, ומכח עשרה מאמרות יצאו, שבכל מאמר נתן בו כח לפעול פעולה שהיא נכללת בכלל המאמר ההוא, והיו כל הכוחות גנוזות בכח המאמרות עד עת בא דברו, ויצאו מן הכח אל הפועל ועל כן הם על הענין הזה דם צפרדע כנים וכו';

דם היה בכח "יקוו המים וגו'", ועל כן אמר בו נטה ידך על מימי מצרים וגו'". **צפרדע** היה בכח מאמר "ישרצו המים שרץ וגו'", ועל כן אמר בה "ושרץ היאור צפרדעים וגו'. **כינים** היו בכח מאמר "תדשא הארץ דשא וגו'", שכל שיוציא מן הארץ דק נקרא דשא, ועל כן אמר בהם "נטה את מטך והך את עפר הארץ וגו'". **ערוב** היה בכח מאמר "תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו ארץ", וזה האות נעשה ע"י השם ית' לבדו ולא ע"י משה ואהרן, מפני בעלי חיים וחשיבותם, אלא כמו שנאמר במאמר אחר, "ויאמר אלקים תוצא הארץ נפש חיה וגו', "ויעש אלקים את חית הארץ וגו'", אמר בערוב כן, "ויעש ה' כן ויבא ערוב כבד וגו'". **דֶבֶר** היה בכח מאמר "יהי מאורות וגו'" וכבר זכרנו למעלה כי סיבת ההויה וההפסד הם המאורות, וה**דֶבֶר** הוא הפסד ההויה ועל כן כתיב 'מארת' חסר. ובדין היה שתהיה זאת המכה חלה בכל בעלי חיים ואפילו במין האנושי אלא שהוא ית' מנעה מפרעה וכל מצרים כדי להראותם את כחו דכתיב "ואך אותך ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ ואולם בעבור זאת העמדתיך וגו'". וגם זאת המכה נעשית על יד השם ית' לבדו בעבור זאת ונאמר בה גם כן "ויעש ה' את הדבר הזה ממחרת וימת כל מקנה מצרים, כמו שנאמר אחר מאמר 'יהי מארת' "ויעש אלקים את שני המאורות וכו'". **שחין** היה בכח מאמר "ויאמר להם אלקים פרו ורבו וגו'", ענין שהוא בא מכח התולדה וליחות הגוף, גם השחין מכח התולדה הוא בא וליחות הגוף על כן נאמר בשחין 'פורח' ומתרגמינן סגי והוא מלשון פרו ורבו פושו וסגו, וכח הרבייה הוא הפועל, והיה סיבת השחין על ידי פיח הכבשן שהוא פועל האש כי כן הוא כח השחין ליחות שרופות שרפם החום הטבעי. **ברד** היה בכח מאמר "יהי רקיע בתוך המים", והרקיע אינו כי אם מים שנקרשו וכן אמרו רז"ל {ב"ר ד, ב}: בשעה שאמר הקב"ה יהיה רקיע בתוך המים גלדה טיפה האמצעית ונעשו שמים, ועוד אמרו {חגיגה יב.} מאי שמים? שָׁם – מים, רבא אמר: לחים היו שמים ביום ראשון ובשני קרשו, שנאמר יהיה רקיע יתחזק הרקיע. ובידוע הוא שכל דבר שהוא לח אי אפשר שיתחזק ויתיבש אלא בכח החום החזק , ואם כן במאמר 'יהי רקיע' שבו נקרשו המים האמצעים ונתחזקו ונתייבשו, היה כח המחזק והמיבש עד שנעשו שמים. ועל כן אמר בברד "נטה את ידך על השמים וגו' ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד ואש מתלקחת בתוך הברד, שכך היו מעשה שמים, ועוד אמרו {חגיגה שם} מאי שמים? אש ומים, היינו דכתיב {איוב כה, ב} עושה שלום במרומיו. **ארבה** היה בכח מאמר בראשית, כי בראשית מאמר הוא. ומה היה בכחו, ורוח

---

[25] **ברוך שאמר**: למרות שב**פרקי שירה** מובא שהצפרדע אומרת 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' כל הזמן, אז יכול להיות שביום היא אומרת את זה בלחש ורק בלילה בקול.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

אלקים מרחפת על פני המים, ועל כן נאמר בארבה "ורוח הקדים נשא את הארבה", הרוח הקדמון שהיה במאמר בראשית, וכן בסילוקו נאמר "ויהפוך ה' רוח ים חזק מאוד וישא את הארבה וגו'". **חשך** היה בכח מאמר "יהי אור ויהי אור ויבדל אלקים בין האור ובין החשך", והבדיל האור מן החשך, וכאלו אמר "ויאמר אלקים" לחשך יתחלק ויהיה ממנו קצתו אור וקצתו חשך, ונשתמש על התכונה הזאת שלשת ימים עד שנתלו המאורות ברביעי, ועל כן נאמר בחשך ויהי חשך אפילה בכל ארץ מצרים שלשת ימים וגו'. וכשם שהיה חלוק בשלשת ימי בראשית מקצתו חשך ומקצתו אור והיה מובדל, כך היה במצרים חלוק ומובדל ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. וזהו שאמרו רז"ל {שמו"ר יד, ב}: מהיכן היה החשך שהביא על מצרים? ר' נחמיה אומר: מחשך של גיהנום הביאו, ואמרו על וחשך על פני תהום, זה גיהנום. **מכת בכורות** היתה בכח מאמר "ויאמר אלקים נעשה אדם וגו' שהיה בכורו של עולם וראשית חלתו, וכמו שהיה כח המאמר לעשות בריה חשובה ונכבדת מכל הבריות שבעולם השפל והשליטו על כל הנבראים, כך פעל אותו מאמר להפסיד כל חשוב ונכבד מן הנבראים, כי סיבת ההויה בדבר ההוה הפסדו כמו שאמרנו.

הרי אלו עשר מכות יוצאות מכח עשר מאמרות. ואע"פ שלא היו על סדר המאמרות כי רצה הקב"ה לבוא עליהם בתכסיסי מלכות, שכשהמלך בא להילחם על המדינה בתחילה הוא סותם להם מעינות ומונע מהם המים וכו' כדאיתא במדרש {תנחומא בא ז} וזהו אות המלך. ועל כן נקראו אותות שכל המציאות הוא אותות השם ית' וסימניו.

בא ר' אברהם סבע בספרו **צרור המור** ואומר – הקב"ה רצה להוכיח שהוא זה שברא את העולם, ובעשר המכות הוא עשה מעין בריאה מחודשת;

נאמר כולנו בליל שבת את סדר הקידוש: **וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה** ... **סַבְרִי מָרָנָן** ... **בָּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְרָצָה בָנוּ, וְשַׁבַּת קָדְשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחִילָנוּ, זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם**"

ולמה אנחנו מאזכרים כאן גם "**זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם**" וגם "**זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית**"?

<u>אומר **צרור המור**</u> – ולכן אנו אומרים בכל הדברים זכר ליציאת מצרים שהוא כמו זכר למעשה בראשית, ולפי שידוע שהעולם נברא בעשר מאמרות ... ופרעה כפר בכולם ראוי היה שילקוהו בעשר מכות כנגד י' מאמרות שבהם נברא העולם ...

<u>אם אלה הדברים, נוכל לגשת לביאור נוסף:</u>

<u>אומרים חז"ל {פסיקתא רבתי עשרת הדברות, אות י"ט – כ}</u> – **נאמרו** עשרת הדברות כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם: "אנכי" כנגד {בראשית א} "ויאמר אלהים יהי אור" וכתיב {ישעיה ס} "והיה ה' לך לאור עולם". "לא יהיה לך" כנגד {בראשית א} "ויאמר אלהים יהי רקיע" אמר הקב"ה היה מבדיל ביני ובין ע"ז שנקרא מכונסים כדכתיב {ירמיה ב} אותי עזבו מקור וגו'. "לא תשא" כנגד {בראשית א} ויאמר אלהים יקוו המים, אמר הקב"ה המים חלקו לי כבוד ופינו את עצמן ואין אתם חולקים לי כבוד מלישבע בשמי לשקר. "זכור" כנגד {שם} ויאמר אלהים תדשא הארץ, אמר הקב"ה מה דתיכול בשבת מוקיר שלא נברא העולם אלא שלא יהו חוטאים ויהו חיים לעולם ואוכלים גידולי הארץ. "כבד" כנגד "ויאמר אלהים יהי מאורות ברקיע השמים", אמר הקב"ה הא בריתי לך תרין נהורים אביך ואמך הוי זהיר ביקריהון. "לא תרצח" כנגד "ויאמר אלהים ישרצו המים", אמר הקב"ה הא ברייתי לך זוגך כל חד וחד דבק בזוגיה במיניה. "לא תנגוב" כנגד "ויאמר אלהים הנה נתתי לכם כל עשב זורע זרע וגו', אמר [הקב"ה] אחד מכם אל יפשוט ידו בגניבה ובממון חבירו אלא מן ההפקר כעשבים הללו. תני רבי חייא: הנשמר בגינה אסור משום גזל ושאינו נשמר בגינה מותר משום גזל. "לא תענה" כנגד "ויאמר אלהים נעשה אדם וגו'". אמר הקב"ה הא ברייתי לך חבריתך כדמותי ואת חבית ודמית לבילמי לא תסהיד על חברך סהדו דשקר. "לא תחמוד" כנגד "ויאמר אלהים לא טוב היות האדם לבדו", אמר הקב"ה: הא ברייתי לך זוגך כל חד וחד מינכון ידבק בזוגיה לא תחמד מנכון אתתא דחבריה.

נאמרו עשרת הדברות כנגד עשר מכות שהביא הקב"ה על המצרים במצרים: "אנכי" כנגד מכת דם {תהלים עח} ויהפך לדם יאוריהם, אלא תאמר כפרעה {יחזקאל כט} לי יארי ואני עשיתני, אל תאמר שאני בראתי עצמי. "לא יהיה לך" כנגד צפרדעים עלו בתנורים חמים, אמר הקב"ה: הצפרדעים חלקו לי כבוד ואין אתם חולקים לי כבוד. "לא תשא" כנגד מכת כינים" שהשביעם הקב"ה ועלו. "זכור" כנגד מכת ערוב, אמר הקב"ה: לא תערוב ולידן חולא ושבתא כחדא. "כבד" כנגד מכת דבר, דכתיב {שמות כ} למען יאריכון ימיך. "לא תרצח" כנגד מכת שחין, אמר הקב"ה: אל תהי רוצח ודמו של אותו האיש בגופו. "לא תנאף" כנגד מכת ברד {שמות ט} ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד וכתיב {משלי ו} היחתה איש אש בחיקו וגו' כן הבא אל אשת רעהו וגו'. "לא תגנוב" כנגד מכת ארבה כתיב {יואל ב} בעד החלונות יבואו כגנב. "לא תענה" כנגד מכת חושך, אמר הקב"ה: אם אין עדותיך מאירה לך כאורה הזאת אל תעידנה. "לא תחמוד" כנגד מכת בכורות שהיו המצרים שטופים בזימה ונמצאו כולם בכורים.

א"כ נמצאנו למדים, שכל עשר מכות מצרים היו מכוונות כנגד עשרת המאמרות שבהם נברא העולם וכנגד עשרת הדברות.

<u>אומר ה**שפת אמת** {בא שנת תרל"ב}</u> – אא"ז מו"ר ז"ל הגיד: כי אחר גאולת מצרים נעשה מעשרה מאמרות עשרת הדברות – באמצעות עשר מכות.

בא ר' צדוק הכהן מלובלין בפרשת בא ושואל, למה חילק הקב"ה את המכות לשבע ושלש?

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

כותב ה**ילקוט ראובני** {פרשת וארא} – **ומצינו 'י מכות נגד 'י ספירות**.

ה'ספירות העליונות' נקראים בשם '**חב"ד**' – **ח**כמה **ב**ינה **ד**עת, והספירות התחתונות נקראים **חג"ת נהי"ם** – **ח**סד, **ג**בורה, **ת**פארת, **נ**צח, **ה**וד, **י**סוד, **מ**לכות.

בחג הסוכות, אנחנו יושבים בכל יום בסוכה כנגד ספירה אחת – ביום הראשון בא אברהם אבינו שהוא חסד, ביום השני מגיע יצחק שהוא גבורה, ביום השלישי מגיע יעקב שהוא תפארת, ביום הרביעי מגיע משה רבינו שהוא נצח, ביום החמישי מגיע אהרן שהוא הוד, ביום השישי מגיע יוסף שהוא יסוד, וביום השביעי מגיע דוד המלך שהוא מלכות[26]

כותב **רבינו בחיי** [ג, ה] – ויהיה סדר המכות דצ"ך עד"ש באח"ב, כסדר הספירות ממטה למעלה, כי דם כנגד מדת המלכות, וכן כולם ...

פירוש הדבר, שהופכים את סדר הספירות. עד עכשיו היה לנו **חג"ת נהי"ם**, וכעת מהסוף להתחלה, דהיינו, מכת דם כנגד ספירת מלכות, מכת צפרדע כנגד ספירת יסוד, מכת כנים כנגד ספירת ההוד וכו' וכו' עד מכת ברד שהיא כנגד מדת היסוד.

עפ"י היסוד הזה, אומר **ר' צדוק הכהן מלובלין**, פרשת וארא כנגד ז' הספירות של **חג"ת נהי"ם** – מכת דם כנגד מלכות, מכת צפרדע כנגד יסוד, וכו' עד המכה האחרונה שבפרשה, מכת ברד כנגד חסד, שנאמר בה {ט, כז} **ה' הַצַּדִּיק וַאֲנִי וְעַמִּי הָרְשָׁעִים.**

אומר ה**אר"י הקדוש**, כמו שיש לקדושה שבע ספירות, כך יש גם לטומאה שבע ספירות – וזה כוונת הזוהר הקדוש "**נָגַף וְרָפוֹא** – **נָגַף** [לכוחות הטומאה] **לְמִצְרַיִם, וְרָפוֹא** [לכוחות הקדושה] **לְיִשְׂרָאֵל**".

ישנו ספר שנקרא **בית שער** על ענייני הפסח. רוב הדברים שכתובים בו, קשורים לענייני קבלה; שם הוא מדבר על המכות כנגד הספירות – נתמקד במכה שלנו, מכת צפרדע;

אומר הספר **בית שער** – הצפרדעים היו מקרקרים בכל עת, כמ"ש {ח, ח} **וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מֵעִם פַּרְעֹה וַיִּצְעַק**[27] **מֹשֶׁה אֶל ה' עַל דְּבַר הַצְפַרְדְּעִים אֲשֶׁר שָׂם לְפַרְעֹה.**

אומר המדרש {שמות רבה, פרשה י, אות ו} – **לֹא דַי לָהֶם לַמִּצְרִיִּם הַשְׁחָתַת הַצְפַרְדְּעִים, אֶלָּא שֶׁהָיָה קוֹלָן שֶׁל צְפַרְדְּעִים קָשֶׁה לָהֶם מִמַּכָּתָן, שֶׁהָיוּ נִכְנָסוֹת בְּגוּפָן וְצוֹעֲקִין בְּתוֹכָן, שֶׁנֶּאֱמַר: עַל דְּבַר הַצְפַרְדְּעִים**[28] **אֲשֶׁר שָׂם לְפַרְעֹה, עַל דִּבּוּר הַצְפַרְדְּעִים.**

עוד, אומר המדרש {שם אות ג} – **וּבָכָה וּבְעַמְּךָ** ... **מְלַמֵּד שֶׁהָיָה הַצְפַרְדֵּעַ עוֹלֶה מִן הַתְּהוֹם וְאוֹמֶרֶת לַשַּׁיִשׁ עֲשֵׂה לִי מָקוֹם שֶׁאֶעֱלֶה וְאֶעֱשֶׂה רְצוֹן בּוֹרְאִי, וְהָיָה נִבְקָע הַשַּׁיִשׁ וְעוֹלָה וְנוֹטֶלֶת בֵּית הַסְּתָרִים שֶׁלָּהֶם וּמְסָרְסָן, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח, מה): וַיִּצְפַּרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם** ...

א"כ למדנו, שהיתה מכה בשם צפרדעים והיא כנגד מידת היסוד.

בא הזוהר הקדוש בפרשת השבוע, ושואל שאלה נפלאה;

מה היית עושה אם היה נכנס לך 'תיקן' הביתה?

יש שהיו מכריזים על 'מצב מלחמה' – לוקחים את הכפכף ויוצאים לתקוף; יש שהיו לוקחים K-300 וגומרים עליו בקבוק שלם[29].

ומה היית עושה אם היה נכנס לך צפרדע הביתה???

מן הסתם, או שבורח מהבית או שתופס את המקל של המגב ונותן לו בראש; אומר הזוהר הקדוש, כולם עשו בפעם הראשונה ככה – לקחו מקל והכו את הצפרדע – ועל כל מכה שהיו נותנים לצפרדע, היא היתה מוציאה עוד ששה נוספים!

וכך מביאים גם חז"ל במדרש {שמות רבה, פרשה י', אות ד} – **וַתַּעַל הַצְפַרְדֵּעַ וַתְּכַס אֶת וגו', תָּנֵי רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר צְפַרְדֵּעַ אַחַת הָיְתָה וְהִיא הִשְׁרִיצָה** לאחר שהיו מכים בה **וּמִלְּאָה אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם, אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה עֲקִיבָא מַה לְךָ אֵצֶל הַגְּדָה, כַּלֵּה מִדַּבְּרוֹתֶיךָ וְלֵךְ אֵצֶל נְגָעִים וְאָהֳלוֹת, צְפַרְדֵּעַ אַחַת הָיְתָה וְשָׁרְקָה לָהֶן** – "לצאת מהמים – ההפגנה מתחילה!!!" 😊 **וּבָאוּ** כל הצפרדעים.

בא ה**סטייפלר** זיע"א ואומר דבר נפלא[30] – **והנה** כשראו המצרים [המכים אותה] כי עי"ז מוסיפה להתיז צפרדעים הרבה הלא הדעת נותן שצריכים להפסיק מלהכותה כדי שלא להרבות השרצים הללו, אבל מה מדת הכעס אומרת – אדרבה מכיון שמוסיפה להתיז כל שכן וכ"ש שצריכים להוסיף ולהתנקם ממנה ולהכותה ככל האפשר וכל שהוסיפה להתיז הוסיפו לכעוס וחמתם בערה בהם וכך חזר חלילה – הם הוסיפו להכות ולהתנקם והיא הוסיפה להתיז נחילין נחילין עד כי "ותכס את ארץ מצרים".

פירוש הדבר, זה טבעם של בני האדם – הוא רואה שא' מכה ויוצאים עוד, הוא אומר לו: "תן תן לי, אני אלמד אותך איך מרביצים!" – הוא נותן לה אחת, יוצאים עוד אלף; "תגיד אתה נורמלי, מי לימד אותך ככה להרביץ – תן לי תן לי – צריך לתת לו בזנב, לא בראש!" – נותן בזנב – יצאו עוד אלף – "מי נותן בזנב – צריך לתת לו ישר בקורקבן!!!" 😊

---

[26] **ברוך שאמר**: הוא יום הושענא רבה שבו נשארים ערים כל הלילה, בדיוק כמו דוד המלך שלא ישן.

[27] **ברוך שאמר**: ולמה הוא היה צריך לצעוק? אומר ה**שפתי חכמים**, היות שהמתפלל צריך שישמיע לאוזנו. אבל הקרקורים של הצפרדעים לא נתנו לשמוע ולכן לא היה ניתן להשמיע לאוזן – בדיוק כמו שאתה נמצא בחתונה והמוזיקה ב'פול וליום'; בא מולך מישהו שמנסה לדבר איתך, אבל אתה רואה רק את השפתיים שלו זזות מבלי לשמוע כלום ומחוסר נעימות אתה מהנהן לו בראש – ההוא בטוח ששמעת והבנת מה הוא רוצה 😊

[28] **ברוך שאמר**: שכח הדיבור הוא כוחם של הצפרדעים.

[29] **ברוך שאמר**: כולם חושבים שהוא מת מהחומר – טעות בידם. זה פשוט גורם לו להיות בָּ – HIGH 😊

[30] **ברוך שאמר**: בספרו **ברכת פרץ**.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

ממשיך ה**סטייפלר** ואומר – **וכן** הוא בכל מקום שכועסים כי אם ישמעו חרפתם ולא ישיבו ישתקע הדבר לאט לאט אבל כשמשיבים לשכנגדו הרי הוא מוסיף להשיב לעומתו כהנה וכהנה וכל מה שיוסיף להתנקם גם הלה יוסיף לעומתו ככל האפשר ואם כן הדעת נותן שטוב ויפה לו לא להטפל עם זה [שציערו] ולעבור בשתיקה עד יעבר זעם אבל מדת הכעס אומרת הכי אנכי אשתוק על זאת ומתחיל להשיב או להתנקם וגם שכנגדו הולך ומוסיף ומדת הכעס שלו אומרת שכ"ש שיש להשיב מנה אחת אפים וכך לעולם וסופו כמכת הצפרדעים במצרים.

שואל הספר **בית שער**, ולמה על כל מכה שהיו מכים את הצפרדע היא היתה מוציאה דוקא ששה צפרדעים – לא פחות ולא יותר?

תירוץ מס' אחד, ע"פ דברי המדרש {שמות רבה, פרשה ט, אות י} – **לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ מַנִּיחִין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לִטְבֹּל מִטֻּמְאָתָן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ פָּרִין וְרָבִין, לְפִיכָךְ לָקוּ הַמַּיִם בְּדָם**; היות והם ניסו למנוע מעם ישראל לפרות ולרבות, וכידוע אישה היתה יולדת ששה בכרס אחת[31] - באה מכת הצפרדעים ועל כל הכאה בצפרדע היא הוציאה עוד ששה צפרדעים!

תירוץ שני, אומר ה**בית שער**, היות ומכת צפרדעים היתה מכוונת כנגד ספירת היסוד, ומדת היסוד היא הספירה השישית, לכן היא היתה מוציאה ששה צפרדעים!

כותב הזוהר הקדוש {ח"ב דף ל', ע"א} – **וְאִי תֵּימָא** וְאִם תֹּאמַר **הֵיךְ לָא יָכְלִין לְקָטְלָא לוֹן** אֵיךְ לֹא יָכְלוּ לַהֲרֹג אוֹתָם? **אֶלָּא, אִי אָרִים בַּר נָשׁ חוּטְרָא, אוֹ אֶבֶנָא, לְקָטְלָא חָדָא** אֶלָּא אִם הֵרִים אָדָם מַקֵּל אוֹ אֶבֶן לַהֲרֹג אַחַת, **אִתְבַּקְעַת, וְנָפְקִין שִׁית מִינָהּ, מִגּוֹ מְעָהָא** הִתְבַּקְּעָה וְיָצְאוּ מִמֶּנָּה שֵׁשׁ מִתּוֹךְ מֵעֶיהָ, **וְאַזְלֵי וְטַרְטְשֵׁי בְּאַרְעָא, עַד דְּהַוְי, מִתְמַנָּע לְמִקְרַב בְּהוּ** וְהוֹלְכוֹת וּמְקַלְקְלוֹת אֶת הָאָרֶץ עַד שֶׁהָיָה מֻהַנְמָנָע לְקָרֵב אֲלֵיהֶם.

ולמה הדגישה התורה שמכת הצפרדע תבוא דוקא למיטה של פרעה?! – אם נאמר {ז, כח} **וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתֶךָ וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ** – לאיפה הם כבר יכלו ללכת אם לא על המיטה – מה כבר יש בחדר שינה חוץ ממיטה עם שתי שידות?!

אומר הזוהר הקדוש {שם} – **פַּרְעֹה הָרִאשׁוֹן, בְּשָׁעָה שֶׁנִּלְקְחָה שָׂרָה אֵלָיו, רָמַז לְאָמָנִים וְצִיְּרוּ בְּחַדְרוֹ אֶת דְּמוּתָהּ עַל מִטָּתוֹ בַּכֹּתֶל. לֹא נָחָה דַּעְתּוֹ עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת דְּמוּתָהּ שֶׁל שָׂרָה עַל לוּחַ עֵץ, וְכֻשֶּׁהָיָה עוֹלֶה לְמִטָּתוֹ, הָעֶלָה אוֹתָהּ עִמּוֹ. כָּל מֶלֶךְ שֶׁבָּא אַחֲרָיו הָיָה רוֹאֶה אוֹתוֹ דְיוֹקָן מְצֻיָּר בְּצִיּוּר, וְהָיוּ נִכְנָסִים לְפָנָיו בַּדְּחָנִים, וּכְשֶׁעוֹלֶה לְמִטָּתוֹ הָיָה נֶהֱנֶה מֵאוֹתוֹ צִיּוּר, לָכֵן הַמֶּלֶךְ לָקֶה כָּאן יוֹתֵר מֵהַכֹּל. (בא וראה)**

הַיְנוּ מַה שֶּׁכָּתוּב וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ, וְאַחַר כָּךְ וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ. וּבְכֻלָּם לֹא כָתוּב עַל מִטָּתָם, אֶלָּא רַק לוֹ לְבַדּוֹ.

לאחר הדברים האלה, הייתי רוצה לעמוד על עוד נק' א':

אומר א' המבארים, ולמה אומרים הצפרדעים '**קוקו**'? – ר"ת **קל וחומר קל וחומר**. ולמי הם אומרים '**קוקו**'?! לחנניה מישאל ועזריה;

אומר הספר **שם משמעון** – והנה מצאנו שמין הצפרדעים מסוגל למסור עצמו על קידוש ה' יותר מכל בעלי החיים, עוד לפני מצרים. כדאיתא ב**איגרת בעלי החיים** לר' קלונימוס. וגם במעשיהם הניחו מקום, מה שלמדו מהם בני האדם לעשות כמותם, כמו שעשו חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה שנשאו מהם קל וחומר למסור את נפשם על קידוש ה'. וכן עשו רבים אחריהם עד היום .

אומרת הגמרא {מסכת פסחים נג, ב} – **מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש? נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים – ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם, כתיב בהו {שמות ז-כח} ובאו ועלו בביתך וגו' ובתנוריך ובמשארותיך; אימתי משארות מצויות אצל תנור? הוי אומר בשעה שהתנור חם** – אמרו חנניה מישאל ועזריה: **אנו שמצווין על קדושת השם על אחת כמה וכמה.**

לאיפה אמר הקב"ה לצפרדעים להיכנס?! – "**בְּבֵיתֶךָ וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל מִטָּתֶךָ וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרֹתֶיךָ**"; האם הקב"ה חילק אותם לפלוגות ואמר להם "את תיכנסי לכאן, ואת תיכנסי לשם"?! התשובה היא 'לא'. כולם נכנסו לאן שרצו – א' הלך לביוב, השני לבריכה, השלישי למכונת הכביסה וכו'.

התנורים עמדו ריקים. אף צפרדע לא נכנסה לשם – ולמה? כי הם ידעו שחם שם, והצפרדעים רגילים לקור. באה צפרדע אחת ושאלה את חברתה: "שמעת שצריך להיכנס לתוך התנור?!"

"כן. שמעתי"

"בת כמה את תגידי?"

אני בת 70 ואת?"

"אני בת 18 – אז תיכנסי את!"

"למה אני ולא את???"

"כי אני עדיין לא התחתנתי!" 😊

אומרים לנו חז"ל, מי שנכנס – זכה!

כותב **ר' חיים פלטיאל** – **וסרו הצפרדעים ממך ומבתיך**. אבל מיתה לא כתיב כאן לפי שהצפרדעים עלו בבני מעיהם

---

[31] **ברוך שאמר**: שמות רבה, פרשה א', אות ח – **כָּל אַחַת וְאַחַת יָלְדָה שִׁשָּׁה בְּכֶרֶס אֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וגו'.**

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

דכתיב "בכה ובעמך", ואם היו מתים בתוכם היו מסתכנים, ע"כ כתיב "וסרו"[32]. אבל לקמן גבי בתים כתיב "וימותו הצפרדעים מן הבתים" דלשם לא היתה חששה. וצפרדעים שבתנורים לא מתו לפי שמסרו עצמם לשריפה לקדש שמו של הקב"ה י"ש.

בא הספר **שמן ראש**[33] ואומר דבר פלא;

נמצאים כעת בימי השובבי"ם. ימים מסוגלים מאד לתיקון עוונות.

<u>אומרת הגמרא {מסכת יומא פו, א}</u> - **ארבעה חלוקי כפרה** החלוקות זו מזו, **שהיה רבי ישמעאל דורש**, מהן? **אמר** לו ר' אלעזר בן עזריה: **שלשה** בלבד **הן** חילוקי הכפרה **ותשובה**, שהיא דרך הכפרה הרביעית, מצטרפת **עם כל אחד ואחד** מהדרכים, ואלו הן: **עבר על** מצות **עשה**, **ושב** בתשובה, **אינו זז משם עד שמוחלין לו** [מן השמים], **שנאמר {ירמיה ג-כב} שובו בנים שובבים** ארפה משובתֵכֶם - תשובו אלי (כלומר, עשו תשובה) בנים מתמרדים – ומיד – ארפא את חטאיכם כלפַי; הרי שיש עבירות שתשובה לבדה מכפרת עליהן. **עבר על** מצות **לא תעשה**; כגון אכילת תולעת, גילוח בתער וכד' **ועשה תשובה, תשובה תולה** מעכבת את הפורענות מלבא אליו, **ויוה"כ מכפר** על עבירתו, **שנאמר {ויקרא טז-ל} כי ביום הזה יכפר עליכם** לטהר אתכם **מכל חטאתיכם**; הרי שיש עבירות שצריכות יום הכיפורים כדי להתכפר. **עבר על כריתות ומיתות בית דין** מצוות שחייבים עליהן כרת או מיתת בית דין, **ועשה תשובה, תשובה ויוה"כ תולין** מעכבים את מלוא הפורענות מלבא עליו, **ויסורין ממרקין** מנקים את החטא, **שנאמר {תהילים פט-לג} ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם** ואעניש אותם בשבט מוסר על פשעם, ובחליים רעים על עוונם; הרי שיש עבירות שצריכות יסורים כדי להתכפר. **אבל מי שיש** עוון **חילול השם בידו**, דהיינו שחטא באופן שגם גורם לאחרים לחטוא, **אין לו כח בתשובה לתלות** אין כח לא בתשובה לעכב את הפורענות מלבוא עליו, **ולא ביוה"כ לכפר ולא ביסורין למרק** לנקות, **אלא כולן** ביחד **תולין**, מעכבים את מלוא הפורענות מלבא עליו, **ומיתה ממרקת**, **שנאמר {ישעיה כב-יד} ונגלה באזני ה' צבאות אם יכופר העון הזה**.

יוצא א"כ, שהמוות הוא הפתרון לכל העבירות!

<u>כותב ה**שמן ראש**</u> – והנה אנו עומדים בימי השובבי"ם, ימים המסוגלים לתיקוני הנפש. וידועים דברי הזוהר הקדוש {פ' ויחי רי"ט:} דלית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה בר מהאי ע"ש. אמנם בזוהר הק' {פ' ויקהל רי"ד:} כתוב, דהני מילי כד לא עביד תיובתא שלימתא, תיובתא דאיהו אתחזיא לחפאה על כל עובדוי ע"כ. ולא נתבאר הכוונה לאיזה סוג תשובה מכוין, ומהו התשובה שראוי לחפות על כל המעשים. ונראה דהנה איתא בגמרא {יומא פו.} שרבי ישמעאל היה דורש ארבעה חילוקי כפרה וכו', ומי שיש חילול השם בידו, אין כח לא בתשובה לתלות ולא ביום הכיפורים לכפר ולא ביסורים למרק, אלא כולן תולין ומיתה ממרקת שנאמר {ישעיה כב, יד} אם יכופר העוון הזה לכם עד תמותון וגו' ע"כ. ואם כן מיתה מכפרת על כל סוגי העוונות.

אמנם בבני יששכר {תשרי ב – כו} כתוב, דלא רק מיתה בפועל מכפרת, אלא גם מסירת נפש בכח, וכמו שכתוב בזוהר הק' {פ' במדבר קכ"א.} דרזא דמלה דאית חובין דלא מתכפרין עד דאתפטר בר נש מעלמא, והאי יהיב גרמיה ודאי למותא ומסיר נפשיה לההוא אתר וכו' (רצה לומר מקבל עליו מסירת נפש), כמאן דאתפטר מן עלמא וכו', וכדין קודש אבריך הוא מרחם עלוי ומכפר ליה לחוביה עכ"ל. הנך רואה שמסירת הנפש בכח באמת, שמקבל עליו כפי המצוה שנצטוה ולא תחללו וכו' ונקדשתי וכו' {ויקרא כב-לב}, אתחשיב כאילו מסר נפשיה בפועל, ואפילו היה בידו עון חילול השם מתכפר ליה ע"כ.

ועל פי זה כתב שם {במאמרי ניסן ד-ט פשט}, דלכן התחיל רבינו הקדוש התורה שבעל פה בדיני קריאת שמע, מאימתי קורין את שמע בערבית {ברכות ב.}, כי יוצרנו המציא לנו מרפא ארוכה, אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרוא קריאת שמע, אשר מצותה היא מסירת נפש, ועל ידי זה מתכפרים כל העוונות, ושוב אין לו לואר רשע ותקובל תורתו ומצותיו לרצון. ולבעבור זה התחיל התורה שבעל פה במצוה זו, כי לרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי {תהלים נ-טז}, וקריאת שמע והלכותיה זה היא הסגולה שתהיה לימוד התורה לרצון אפילו יש ביד האדם ח"ו עון כריתות ומיתות בית דין ע"כ.

ואם כן מסירת נפש בכח, הוי תיובתא דאיהו אתחזיא לחפאה על כל עובדוי, דמכפרת גם על כריתות ומיתות בית דין, וממילא הוי כפרה גם על חטא ההוא. וכמו שכתוב ב**צעטיל קטן** {אות א'} דבכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה, ובפרט שהוא יושב בטל לבדו בחדר, או שוכב על מיטתו ואינו יכול לישן, יהיה מהרהר במצות עשה זו של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', וידמה בנפשו ויצייר במחשבתו כאלו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים, והוא בשביל קדושת השי"ת שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קדושת השם, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה עכל"ק.

קראתי בא' הספרים פעם, מעשה על ה**בעל שם טוב** זיע"א, ששלח כמה יהודים שהיו זקוקים לישועה לאדם א' – "תלכו אליו לקבל ברכה"

הלכו האנשים לאותו אדם, נכנסים בדלת ורואים – בן פורת יוסף, אדם כבד משקל – משהו רציני 'מאה ושמונים

---

[32] **ברוך שאמר**: שהיו המצריים מקיאים אותם החוצה.

[33] **ברוך שאמר**: חלק י"א.

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

משקלה' 😊, וראו שהוא נוטל ידיים לפת בבוקר ומברך ברכת המזון בערב 😐 – הוא יושב על יד השולחן וכל חצי שעה דוחף כמה פרוסות לחם לתוך הפה – צ'יפס מכאן וחומוס משם וכו' וכו';

"ממנו לקבל ברכה?! זה נראה כאילו נחש נמצא במעיו[34]!" – הם היו מאד סקרנים לדעת מה קורה שם ושאלו אותו – "תגיד, למה אתה אוכל כל היום???"

אמר להם: "אספר לכם למה. את אבא שלי העלו על המוקד. הוא היה רזה מאד, ולכן הוא דלק רק 10 דק' ואח"כ נשאר ממנו רק אפר. אמרתי שאצלי זה לא יהיה! אני יאכל ויאכל, כדי שכאשר אשרף על קידוש השם, אני יוכל לדלוק כמה שעות!!!"

אמרו אותם אנשים: "עכשיו אנחנו מבינים למה שלח אותנו הבעל שם טוב להתברך אצלך – אדם שכל מחשבתו היא לקדש שם שמים!"

---

[34] **ברוך שאמר**: מעשה דומה מצינו במדרש על ר' אלעזר ב"ר שמעון – {שיר השירים רבה, פרשה ה, אות ג} – על הפס' {ה, יד} יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלָּפֶת סַפִּירִים: **רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲתוֹ חַמָּרַיָּיא גַּבֵּי אֲבוּי לְמִזְבַּן עֲבוּר** הגיעו סוחרים לאביו כדי לקנות תבואה **מִן קָרְיֶיתָא** מעיר שנקראת **הַמוֹנָיָא , יָתֵיב גַּבֵּי תַּנּוּרָא** ר' אלעזר היה יושב ליד התנור, **אֲמַיהּ נָסְחָא וְהוּא אָכֵיל, אֲמַיהּ נָסְחָא וְהוּא אָכֵיל** אמו היתה אופה והוא היה אוכל, **עַד דַּאֲכֵיל כָּל אַצְוָותָא** עד שהוא אכל את כל הלחם שהיא אפתה, עמדו אותם סוחרים וראו כיצד הוא אוכל את כל הלחם; **אָמְרִין** אמרו א' לשני: **וַוי חֵיוָוא בִּישָׁא שָׂרְיָא בְּמֵיעֲנֵי דְּהָדֵין** אם כאלה כמויות הוא אוכל, מוכרח שיש לו נחש בתוך בטנו! **דּוֹמֶה שֶׁזֶּה מֵבִיא רָעָבוֹן לָעוֹלָם** – הוא עוד יביא רעב לעולם! **שְׁמַע קָלְהוֹן** שמע ר' אלעזר את שיחתם, **מְדַנְפַּקוּן לְמִזְבַּן טָעֲנֵיהוֹן** כשהם יצאו העירה לקנות את צרכיהם, **נְסַב חֲמָרֵיהוֹן וַאֲסִיקוֹן לְאַגְרָא** לקח את החמורים שלהם והעלה אותם על גג הבית. **אָתוֹן תְּבַעוּן חֲמָרֵיהוֹן וְלֹא אַשְׁכְּחוּן יַתְהוֹן** חזרו הסוחרים מהקניות בעיר ולא מצאו את החמורים, **תָּלוֹן עֵינֵיהוֹן וַחֲמוֹן יַתְהוֹן יְהִיבִין בְּאִגְרָא** הסתכלו למעלה וראו אותם שהם על הגג – מה יעשו כעת?! **אָזִילוּ גַּבֵּי אֲבוּי** הלכו לאביו – ר' שמעון בר יוחאי **תְּנוֹן לֵיהּ עוֹבְדָא** וסיפרו לו את אשר אירע, שכנראה הבן שלו לקח את החמורים ושם להם אותם על גג הבית. **אֲמַר לוֹן** אמר להם רשב"י: **דְּלָמָא מִלָּה בִּישָׁא אַשְׁמַעְתּוּנֵיהּ** למה שיעשה זאת – אולי דיברתם עליו דברים לא טובים? **אָמְרִין לֵיהּ** אמרו לו: **לָא מָרֵי אֶלָּא כֵּן וְכֵן הֲוָה עוֹבְדָא** רק ישבנו בצד הבית וראינו אותו אוכל כמויות אדירות של לחם, אז אמרנו בטח יש לו נחש בתוך מעיו, **אֲמַר לוֹן** אמר להם רשב"י: **וְלָמָּה הִכְנַסְתֶּם בּוֹ עַיִן רָעָה וְצָרָה, אִיפְּשָׁר דְּמִן דִּדְכוֹן הֲוָה אָכֵיל, אוֹ עֲלֵיכוֹן אִינּוּן מְזוֹנוֹי** האם מהאוכל שלכם הוא אוכל?! **לָא, הַהוּא דְּבָרְיֵיהּ בָּרָא לֵיהּ מְזוֹנֵי** מהאוכל שסיפק לו הקב"ה הוא אוכל, **אַף עַל פִּי כֵן, אֲזִילוּ וְאִמְרוּן לֵיהּ מִן שְׁמֵי וְהוּא מַחֵית לְכוֹן** לכו בקשו ממנו סליחה והוא ימחל לכם. למרות זאת, **הַנֵּס הָאַחֲרוֹן הָיָה קָשֶׁה מִן הָרִאשׁוֹן** ולמה? **מִן מַסְקָן לְהוֹן הֲוָה מַסֵּיק לְהוֹן חַד חַד** כשהוא העלה את החמורים לגג, הוא העלה אותם אחד אחד, **מִן נָחֵית לְהוֹן** אבל כשהוא הוריד אותם בחזרה, **הֲוָה מָחֵית לְהוֹן תְּרֵי תְּרֵי** הוא היה מוריד אותם שנים שנים, **וְכֵיוָן שֶׁנִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה** באותו הרגע שקיבל על עצמו עול תורה, **אֶפְלוּ טָלִיתוֹ לֹא הָיָה יָכוֹל לְסָבֵּל** [להתעטף בה מרוב חולשה], **לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר: מְעֻלָּפֶת סַפִּירִים.**

ממשיך ה**שמן ראש** ואומר – **וזהו** שאמר דוד המלך ע"ה, "כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה" {תהלים מד-כג}. ואיתא בילקוט {ואתחנן תתל"ז} רבי שמעון בן מנסיא אומר, וכי היאך אפשר לו לאדם ליהרג בכל יום, אלא מעלה הקב"ה על הצדיקים כאלו הם נהרגים בכל יום ע"כ. והיינו על ידי שמציירים בנפשם שמוסרים חייהם להישרף עבור קדושת שמו, נחשב להם זאת כאלו הם נהרגים בפועל. וזהו 'נחשבנו' כצאן טבחה, על ידי המחשבה ורעותא דלבא אנו דומים לצאן טבחה.

ואיתא בגמרא {ברכות סא:} ברבי עקיבא, בשעה שהוציאוהו להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקין את בשרו במסרקאות של ברזל, והיה מתכוין לקבל עליו עול מלכות שמים באהבה. אמרו לו תלמידיו, רבינו עד כאן. אמר להם כל ימי הייתי מצטער על הפסוק הזה, בכל נפשך {דברים ו-ה}, ואפילו הוא נוטל את נפשך, אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנה, ועכשיו שבא לידי ולא אקיימנו, היה מאריך באחד עד שיצאה נשמתו ע"כ. וכתוב ב**סדורו של שבת** {ח"ב דרוש ג' פרק ב' מאמר א'} דהכוונה היא, שכל ימי בזמן קריאת שמע, קבלתי על עצמי בפועל ממש דין ארבע מיתות על קידוש שמו יתברך, והרגשתי צער מיתה כאלו היה זה בפועל ממש, ולכן אין זה חידוש אצלי ע"ש...

ואם כן המוסר נפשו לה' יתכן שתהא על שתי פנים, חדא, שרוצה באמת למות ולקדש שמו יתברך במיתתו, שנית, שמוסר עצמו למות על מנת שיעשה לו נס וישאר בחיים, וגם בזה יקדש שם שמים, שה' שומר את עמו. אבל מצות ה' היא שימסור נפשו על מנת למות. וזהו שאמר 'כי עליך הורגנו כל היום', אנו מוכנים למסור נפשינו ליהרג על כבוד שמו, ואין המחשבה על הנס, אלא 'נחשבנו כצאן טבחה', המחשבה שלנו להישאר צאן טבחה, למסור נפשינו על מנת למות – וזהו מדריגת מסירת נפש, להיות בטל לה' לגמרי בלי שום תועלת עצמי, בלתי לה' לבדו, ומי שכוונתו לשמים יתכן שיארע נס על ידו, אבל המוסר נפשו ומכוין גם את עצמו, שיזכה להישאר בחיים, ויהיה קידוש שם שמים, וביחד יהא לו תועלת עצמי, אז אין עושין לו נס.

ומעתה יש לומר דזהו השאלה, מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם, כי לעמוד בנסיון זה להיות קדושים מושלכים באש, יתכן על שתי פנים, או למסור נפשם כדי למות או למסור נפשם על סמך שיעשה להם נס, ומה ראו והתבוננו הקדושים הללו בשעה שמסרו עצמם על קידוש השם, אם כוונו להישרף או שיתקדש שמו בעשיית נס. ועל זה אמר, שנשאו קל וחומר מהצפרדעים שנכנסו לתנור אש, שבודאי הצפרדעים שאין להם דעת ותבונה, לא כיוונו שיעשה להם נס היפוך דרכי הטבע, ולמה יעשו נס מן השמים לצורך חיות צפרדע, ובודאי שנכנסו על מנת למות, ועל דרך

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net

זה ירדו גם חנניה מישאל ועזריה, ולכן באמת נעשה נס גם להם וגם להצפרדעים, שנשארו חיים מתוך האש.

א"כ כמו שאמרנו, מכת הצפרדעים היא כנגד מידת היסוד – שהעונשים שלה יכולים להגיע ח"ו לכרת ולמיתה בידי שמים. אבל הקב"ה נתן לנו דרך תשובה – כמו שמביא **ר' אלימלך מליז'נסק** בספרו **צעטיל קטן**, לדמיין שאתה מוסר נפש על הקידוש השם!

אבל יש דבר נוסף. מובא בכתבי ה**גר"א** {אגדות ב"ב דף ע"ג ע"ב} – אמרו רז"ל במדרש שמו"ר {כעי"ז בזוהר ח"ב ל, א}, למה לקו המצריים בצפרדעים? בשביל שביטלו את ישראל מלעסוק בתורה, כהדין צפרדע דלא שכיח יממא ולילה {זוהר ח"ג רל"ב, ב} ולכן נקרא התלמיד חכם צפרדע...

א"כ כמו שהצפרדע כל היום מקרקרת – כך הת"ח 'מקרקרים' בתורה כל היום! – יוצא שיש פתרון נוסף לתשובה – לשבר את הגוף בלימוד התורה!

ובזכות מסירות הנפש על התורה, יזכנו הקב"ה לראות בגאולה השלימה ב"ב אמן ואמן!!!

לקבלת הגליון מידי שבוע לתיבת המייל שלחו מייל לכתובת gg2006@013.net